

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Ερευνητικό πρόγραμμα Θαλής: Γλωσσική ποικιλότητα και γλωσσικές ιδεολογίες στα κείμενα μαζικής κουλτούρας: Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αξιολόγηση παιδαγωγικού υλικού για την ανάπτυξη της κριτικής γλωσσικής επίγνωσης (MIS: 375599)

Επιστημονικά Υπεύθυνη: Αναστασία Στάμου

ΟΔΗΓΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

**Κατερίνα Μαρωνίτη, Αναστασία Στάμου, Ελένη Γρίβα,
Θεοδώρα Σαλιτίδου**

σε συνεργασία με τους
Κώστα Ντίνα, Δέσποινα Χατζάκου, Τριαντάφυλλο Κωτόπουλο

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

1. Η δραστηριοκεντρική προσέγγιση 4
2. Τα βασικά στάδια της δραστηριοκεντρικής προσέγγισης..... 5
3. Η Παιδαγωγική των Πολυγραμματισμών ενταγμένη σε ένα δραστηριοκεντρικό πλαίσιο μάθησης 7

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

- Μαθαίνουμε για τις διαλέκτους 13
- Μαθαίνουμε για τη νεανική γλώσσα 22
- Μαθαίνουμε για τις γλωσσικές διαφορές: Κοινωνικές τάξεις..... 31
- Μαθαίνουμε για τις γλωσσικές διαφορές: Άνδρες και γυναίκες 44
- Μαθαίνουμε για τις γλωσσικές διαφορές: Η γυναίκα της πόλης και η γυναίκα του χωριού
57
- Μαθαίνουμε για τις γλωσσικές διαφορές: Άνδρες, γυναίκες και κοινωνικές τάξεις 61
- ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 65

ΜΕΡΟΣ Α΄:

ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

1. Η δραστηριοκεντρική προσέγγιση

Η «δραστηριοκεντρική προσέγγιση» (task-based learning), που από πολλούς ερευνητές θεωρείται ως η εξελιγμένη εκδοχή της επικοινωνιακής μεθόδου, αφορά την εμπλοκή των μαθητών σε δραστηριότητες επίλυσης προβλημάτων (Willis 1996) και την επινόνηση λύσεων. Στη γλωσσική διδασκαλία, ο όρος «δραστηριότητα» (task) αφορά την επίλυση ασκήσεων από τους μαθητές σε πραγματικές συνθήκες επικοινωνίας (π.χ. να ετοιμάσουν μια λίστα για ψώνια και να αποφασίσουν ποια πράγματα θα πάρουν μαζί τους στις καλοκαιρινές διακοπές) όπου για την ολοκλήρωσή της απαιτείται από τους μαθητές να παράγουν δικές τους γλωσσικές προτάσεις και η διαπραγμάτευση της έννοιας παίζει σημαντικότερο ρόλο από τη σωστή χρήση των γραμματικών κανόνων. Ουσιαστικά, πρόκειται για ένα σύνολο δραστηριοτήτων για τη γλώσσα, που έχουν ως κύριο στόχο την ενεργοποίηση της (κριτικής) σκέψης, την αναγνώριση, τη συμμετοχή και τη συνεργασία, αλλά και τον σχεδιασμό, τη σύνθεση και την εύρεση λύσης σε κάποιο 'πρόβλημα' (Van den Branden 2006, Willis & Willis 2007).

Αναλυτικότερα, οι ερευνητές Porter-Ladousse (1987) και Jacobs (1988) επιβεβαίωσαν τη θετική συμβολή της δραστηριοκεντρικής προσέγγισης, καθώς διαπίστωσαν ότι δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές να ενεργοποιήσουν την προϋπάρχουσα γνώση τους, ότι κινητοποιείται το ενδιαφέρον τους για συμμετοχή στη διαδικασία της μάθησης, ότι ενισχύεται η δημιουργική συμμετοχή τους σε διερευνητικού τύπου δραστηριότητες και υποστηρίζεται η φυσική διαδικασία της επικοινωνίας μέσα στη τάξη, σε αντίθεση με την τυποποιημένη παραδοσιακή διδακτική διαδικασία, όπου δεν λαμβάνεται υπόψη το προσωπικό στίλ του μαθητή και οι στρατηγικές που υιοθετούν κατά τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες (Γρίβα & Σέμογλου 2013).

Τα βασικά χαρακτηριστικά που διέπουν αυτή την προσέγγιση είναι ότι η διδασκαλία εστιάζεται στη «διαδικαστική» και όχι στην «επιτελεστική» μάθηση, προωθώντας τη συνδυαστική ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων (Γρίβα & Σέμογλου 2013, McDonough & Shaw 1993).

2. Τα βασικά στάδια της δραστηριοκεντρικής προσέγγισης

Ο γενικός στόχος που πρέπει να επιτευχθεί μέσα από τη διεκπεραίωση των δραστηριοτήτων είναι διττός: αφενός, η ενδυνάμωση των γλωσσικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων, και αφετέρου, η ενίσχυση των κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών μέσα σε ένα πλαίσιο αλληλόδρασης και συνεργατικής επίλυσης προβλημάτων (Γρίβα & Σέμογλου 2013). Για την ολοκλήρωση αυτών των στόχων, η δραστηριοκεντρική προσέγγιση προβλέπει μια διαδικασία που αποτελείται από τρία βασικά στάδια, τα οποία είναι τα εξής (βλ. Πίνακα 1):

A. Προ-στάδιο/στάδιο της Προετοιμασίας

B. Στάδιο Κύριας Δραστηριότητας

Γ. Μετα-Στάδιο

Πίνακας 1. Στάδια Δραστηριοκεντρικής Προσέγγισης

Στάδιο	Διαδικασία	Στόχος
Προ-Στάδιο	Εισαγωγή στο θέμα και στη δραστηριότητα	<ul style="list-style-type: none"> • Ενεργοποίηση προϋπάρχουσας γνώσης • Σύνδεση με τη νέα θεματολογία
Κύρια Δραστηριότητα	Εισαγωγή στη Δραστηριότητα (task)	<ul style="list-style-type: none"> • Διάλογος • Διαπραγμάτευση εννοιών
	Σχεδιασμός (planning)	<ul style="list-style-type: none"> • Επικοινωνία και αλληλόδραση • Εμπλοκή στην επίλυση προβλήματος
	Αναφορά (report)	<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσίαση στην ολομέλεια • Εντοπισμός συγκλίσεων - αποκλίσεων
Μετα-Στάδιο	Μεταφορά των νεοαποκτηθεισών πληροφοριών	<ul style="list-style-type: none"> • Εξάσκηση (κριτικής) γλωσσικής επίγνωσης

Πιο αναλυτικά, ο στόχος του Προ-Σταδίου είναι να ενεργοποιήσει την προϋπάρχουσα γνώση των μαθητών και να τους προετοιμάσει για το θέμα της Κύριας Δραστηριότητας μέσα από ένα πολυαισθητηριακό πλαίσιο. Ο Dornyei (2001) δίνει έμφαση στη σημασία της παρουσίασης ενός θέματος και θεωρεί ότι πρέπει να γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε να κινητοποιήσει τους μαθητές. Επιπλέον, προτείνει πως η προετοιμασία για το θέμα θα πρέπει να περιέχει τις κατάλληλες στρατηγικές, οι οποίες θα κεντρίσουν το ενδιαφέρον των μαθητών (π.χ. ρωτώντας τους μαθητές τι μπορεί να περιέχει το θέμα που θα ασχοληθούν). Εδώ, ο εκπαιδευτικός πρέπει να οδηγήσει τη τάξη βήμα προς βήμα προς το αναμενόμενο αποτέλεσμα και να επιμερίσει τη γνώση σε επιμέρους κομμάτια. Σε αυτό το στάδιο, επιπλέον, δίνονται οδηγίες από τον εκπαιδευτικό για τη διεκπεραίωση της δραστηριότητας, καθώς επισημαίνονται χρήσιμες λέξεις-φράσεις.

Το στάδιο της Κύριας Δραστηριότητας αφορά την ίδια τη δραστηριότητα και παρέχει διάφορες εκπαιδευτικές επιλογές, συμπεριλαμβανομένου του κατά πόσο οι μαθητές θα πρέπει να κληθούν να λειτουργήσουν υπό πίεση χρόνου ή όχι. Αναλυτικότερα, οι μαθητές καλούνται να διεκπεραιώσουν τη δραστηριότητα είτε

ομαδικά είτε σε ζεύγη και ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι συντονιστικός, καθώς είναι το πρόσωπο που παρέχει ανατροφοδότηση.

Αυτό το στάδιο διαιρείται σε τρία επιμέρους τμήματα: το υπο-στάδιο της δραστηριότητας (Task), το υπο-στάδιο του σχεδιασμού (planning) και το υπο-στάδιο της αναφοράς (report). Πιο συγκεκριμένα, το υπο-στάδιο της δραστηριότητας (task) βασίζεται εξ' ολοκλήρου στην επικοινωνία, οι μαθητές είναι στο επίκεντρο και μπορούν να χρησιμοποιήσουν όποια γλώσσα έχουν στη διάθεσή τους για να ολοκληρώσουν τη δραστηριότητα. Στο υπο-στάδιο του σχεδιασμού (planning), οι μαθητές δουλεύουν σε ομάδες και καλούνται να προετοιμάσουν την αναφορά που θα ακολουθήσει στο επόμενο στάδιο. Μέσα από τη συνεργατική εμπλοκή των μαθητών, έρχονται σε επαφή με διάφορες γνωστικές διεργασίες όπως είναι η επίλυση προβλημάτων, η λήψη αποφάσεων, η διαπραγμάτευση, και άλλες, οι οποίες έχουν ως στόχο να ενδυναμώσουν την (κριτική) επίγνωση των μαθητών. Όσον αφορά την αναφορά, αυτή μπορεί να είναι γραπτή ή προφορική. Για μια προφορική αναφορά, οι μαθητές πρέπει να οργανώσουν τις ιδέες τους και να κρατήσουν κάποιες σημειώσεις σχετικά με το τι θα αναφέρουν στην υπόλοιπη τάξη. Ο στόχος αυτού του υπο-σταδίου είναι ότι οι μαθητές αποκτούν εμπειρία με τον προφορικό ή γραπτό λόγο, και με αυτό τον τρόπο οι μαθητές προετοιμάζονται να αναφέρουν σε όλη την τάξη τον τρόπο με τον οποίο διεκπεραίωσαν τη δραστηριότητα, ενώ ο εκπαιδευτικός έχει πάντα τον ρόλο του καθοδηγητή και βοηθάει τους μαθητές παρέχοντάς τους ευκαιρίες για ανατροφοδότηση. Τέλος, στο υπο-στάδιο της αναφοράς (report), αφού έχει ολοκληρωθεί η αναφορά (είτε γραπτή είτε προφορική), θα πρέπει να διακινηθεί μέσα στην τάξη. Οι γραπτές αναφορές μπορούν να τοποθετηθούν σε ένα σημείο της τάξης ώστε οι μαθητές να πηγαίνουν να διαβάζουν και να ενημερώνονται σχετικά με το τι έπραξαν οι υπόλοιπες ομάδες κατά τη φάση της εργασίας. Για τις προφορικές αναφορές, ένας μαθητής-εκπρόσωπος από κάθε ομάδα καλείται να παρουσιάσει την αναφορά στην υπόλοιπη τάξη. Ανεξάρτητα από τη μορφή της αναφοράς (γραπτή ή προφορική), οι μαθητές από τις άλλες ομάδες θα πρέπει να διαβάσουν ή να ακούσουν το έργο των υπολοίπων ομάδων, ανεξάρτητα με το αν είναι διαφορετικές από τις δικές τους. Τέλος, σε αυτό το στάδιο, ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι να επιλέγει κάποιες ομάδες για να παρουσιάσουν τις εργασίες τους στην ολομέλεια, να σημειώνει τα σημαντικά λάθη που συνέβησαν κατά τη διάρκεια των παρουσιάσεων των αναφορών αλλά και να προτρέπει τους μαθητές να συγκρίνουν και να σχολιάσουν τα αποτελέσματα.

Στο τελευταίο στάδιο, δηλαδή στο Μετα-Στάδιο, οι μαθητές πλέον μπορούν να αναγνωρίζουν και να επεξεργάζονται συγκεκριμένα γλωσσικά στοιχεία μέσα από δραστηριότητες (κριτικής) γλωσσικής επίγνωσης. Ουσιαστικά, ανακυκλώνουν και μεταφέρουν μέσα από ένα φιλτράρισμα την κατακτημένη γνώση τους μέσω της συμμετοχής τους σε συνεργατικές δραστηριότητες/παιχνίδια, ενώ ο εκπαιδευτικός εστιάζει σε συγκεκριμένες λέξεις, φράσεις και γλωσσικά πρότυπα.

Ο εκπαιδευτικός, καθ' όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας, αναλαμβάνει τον ρόλο του συντονιστή, με στόχο την ενδυνάμωση τόσο των γλωσσικών όσο και των κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών.

3. Η Παιδαγωγική των Πολυγραμματισμών ενταγμένη σε ένα δραστηριοκεντρικό πλαίσιο μάθησης

Η ανάπτυξη της κριτικής γλωσσικής επίγνωσης των παιδιών γίνεται συνήθως μέσω της εφαρμογής της Παιδαγωγικής των Πολυγραμματισμών. Αναλυτικότερα, η παιδαγωγική των Πολυγραμματισμών αποτελεί μια δυναμική και πολύμορφη διαδικασία, μια πρακτική εξοικείωσης των μαθητών και των εκπαιδευτικών με άλλες πηγές κατανόησης του κόσμου εκτός της γλωσσικής, όπως είναι οι οπτικές και οι ηχητικές. Λειτουργώντας συμπληρωματικά στις διδακτικές πρακτικές του γραμματισμού, η παιδαγωγική των Πολυγραμματισμών δίνει έμφαση στη γλωσσική και κοινωνική ενδυνάμωση των μαθητών, κατανοώντας την ποικιλομορφία με την οποία παράγονται τα νοήματα στο σύγχρονο κοινωνικό περιβάλλον, έτσι ώστε να γίνουν και οι ίδιοι ενεργοί συμμετέχοντες στην κοινωνική αλλαγή, σχεδιαστές και κατασκευαστές του κοινωνικού μέλλοντος (Core & Kalantzis 2000).

Για να είναι η διδασκαλία μιας γλώσσας αποτελεσματική και ταυτόχρονα επιτυχής η μάθηση, οι Πολυγραμματισμοί απαιτούν από τον διδάσκοντα αλλά και τον διδασκόμενο να αναπτύξουν κάποιες παιδαγωγικές διαδικασίες: *την Τοποθετημένη Πρακτική, την Ανοιχτή Διδασκαλία, την Κριτική Πλαισίωση και τη Μετασηματισμένη Πρακτική.*

Η Τοποθετημένη Πρακτική αναφέρεται στην τοποθέτηση της διδακτικής διαδικασίας, του σχεδιασμού και της αξιολόγησής της στον κόσμο των παιδιών. Η Τοποθετημένη Πρακτική περιλαμβάνει την εμπύθιση στην εμπειρία και την αξιοποίηση των διαθέσιμων Σχεδίων (Design), συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προέρχονται από τις εμπειρίες των μαθητών, και τις προσομοιώσεις των σχέσεων που βρίσκονται σε χώρους εργασίας και δημόσιους χώρους. Για παράδειγμα, σε μια μαθησιακή κατάσταση, μπορεί να συνεπάγεται ότι οι μαθητές εργάζονται με σχέδια που συνδέονται άμεσα με τις δικές τους εμπειρίες ή με σχέδια που είναι λιγότερο εξοικειωμένοι. Η επιτυχής διδασκαλία και μάθηση με τη χρήση αυτής της παιδαγωγικής οπτικής θα μπορούσε να καταλήξει στη λύση ενός επικοινωνιακού προβλήματος, έστω και διαισθητικά, ή με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού (Kalantzis & Core 2008).

Η Ανοιχτή Διδασκαλία βασίζεται στη σύνδεση διδασκαλίας και δεξιοτήτων των παιδιών και περιλαμβάνει συστηματική, αναλυτική και συνειδητή κατανόηση. Στην περίπτωση των Πολυγραμματισμών, αυτό απαιτεί την εισαγωγή μιας ρητής μεταγλώσσας από πλευράς εκπαιδευτικού, που περιγράφει και ερμηνεύει τα νοήματα του Σχεδίου με διάφορους τρόπους (Kalantzis & Core 2008). Επιπλέον, περιλαμβάνει όλες εκείνες τις παρεμβάσεις από την πλευρά του εκπαιδευτικού οι οποίες θα επεκτείνουν τις μαθησιακές δραστηριότητες ενώ ο μαθητής εστιάζει σε σημαντικά χαρακτηριστικά των εμπειριών και των δραστηριοτήτων του μέσα στην ίδια την μαθητική κοινότητα, και του επιτρέπει να αποκομίσει σαφείς πληροφορίες, τις οποίες θα αξιοποιήσει πάνω σε αυτά που γνωρίζει ήδη. Η Ανοιχτή Διδασκαλία περιλαμβάνει συγκεντρωτικά τα ποικίλα αποτελέσματα της συνεργασίας μεταξύ μαθητή και δασκάλου, όπου οι μαθητές μπορούν να αντιμετωπίσουν πιο περίπλοκες εργασίες από ό,τι θα επέλυαν μόνοι τους και αποκτούν την επίγνωση να κατανοούν ευκολότερα την παρουσίαση και την επεξεργασία του μαθήματος από τον δάσκαλο και τις περαιτέρω σχέσεις και προσδοκίες που δημιουργούνται από

αυτά που μαθαίνουν. Ουσιαστικά, κύριος στόχος είναι η συνειδητή επίγνωση και ο έλεγχος πάνω σε αυτό που μαθαίνουν (Kalantzis & Cope 2006).

Η Κριτική Πλαισίωση αναφέρεται στην ερμηνεία του κοινωνικού και πολιτισμικού πλαισίου, όπου εντάσσεται το κάθε Σχέδιο (Kalantzis and Cope 2008). Βοηθάει το παιδί να κατανοήσει πως η γλώσσα μεταβάλλεται και εμπλέκει τους μαθητές, ώστε να αποδομήσουν τις έννοιες που μελετούν και να τις προβάλουν με ένα πιο κριτικό πνεύμα σε σχέση με το περιεχόμενό τους. Ο στόχος της Κριτικής Πλαισίωσης είναι να βοηθήσει τους μαθητές να πλαισιώσουν την αυξανόμενη κυριαρχία τους στην πράξη (σε σχέση με την Τοποθετημένη Πρακτική) και τον συνειδητό έλεγχο και κατανόηση (σε σχέση με την Ανοιχτή Διδασκαλία) με βάση τις ιστορικές, κοινωνικές, πολιτισμικές, πολιτικές και ιδεολογικές σχέσεις αξιών των συγκεκριμένων γνώσεων και κοινωνικών πρακτικών. Σε αυτή τη φάση, ουσιαστικά, ο εκπαιδευτικός πρέπει να βοηθήσει τους μαθητές να αποφυσικοποιήσουν αυτό που έχουν μάθει και κατακτήσει (Kalantzis & Cope 2006).

Τέλος, η Μετασχηματισμένη Πρακτική αφορά τις ικανότητες των παιδιών να μεταφέρουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που αποκτούν σε άλλα κοινωνικά πλαίσια (Kalantzis & Cope 2001). Με τους μαθητές τους, οι εκπαιδευτικοί χρειάζεται να αναπτύξουν τρόπους με τους οποίους εκείνοι θα μπορέσουν να δείξουν πώς μπορούν να σχεδιάσουν και να εκτελέσουν, με ένα διαφορετικό τρόπο, νέες πρακτικές ενσωματώνοντας δικούς τους στόχους και αξίες. Οι μαθητές θα πρέπει να είναι ικανοί να δείξουν ότι μπορούν να εφαρμόσουν τις γνώσεις που αποκτήθηκαν μέσω της Ανοιχτής Διδασκαλίας και της Κριτικής Πλαισίωσης σε πρακτικές που θα τους βοηθήσουν ταυτόχρονα να εφαρμόσουν και αναθεωρήσουν αυτά που έχουν μάθει.

Συμπεραίνουμε, επομένως, ότι στους Πολυγραμματισμούς, ο εκπαιδευτικός έχει ένα αρκετά σημαντικό ρόλο καθώς λειτουργεί ως καθοδηγητής της μάθησης. Ο εκπαιδευτικός εγκαταλείπει το κυριαρχικό μοντέλο της «απαγγελίας-ερώτησης-απάντησης» που χαρακτηρίζει τις παραδοσιακές μορφές μάθησης και υιοθετεί μια νέα προσέγγιση όπου ο ίδιος λειτουργεί ως σχεδιαστής και διαχειριστής της μάθησης, με την εισαγωγή διαφόρων τύπων δραστηριότητας και γνωστικών διεργασιών. Ο εκπαιδευτικός δεν θεωρεί ότι όλοι οι μαθητές είναι όμοιοι και πως προχωρούν όλοι με τον ίδιο ρυθμό, αλλά αντίθετα λαμβάνει υπόψη τις πολιτισμικές διαφορές, τα ενδιαφέροντα των μαθητών, αναπτύσσει πολυμαθησιακά περιβάλλοντα και κατανοεί πως η κάθε ομάδα έχει τον δικό της ρυθμό μάθησης. Επιτρέπει στους μαθητές να φέρουν στη τάξη οπτικές, εμπειρίες, γνώσεις από το δικό τους κοινωνικό περίγυρο, οι οποίες τους είναι οικείες. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να διαμορφώσει τις συνθήκες εκείνες ώστε να νιώσει ο μαθητής ότι η μάθηση είναι φτιαγμένη στα μέτρα του, δηλαδή ότι ανήκει σε μια κοινότητα ή σε ένα μαθησιακό περιβάλλον. Με βάση τα παραπάνω, είναι φανερό πως υπάρχει μια ρητή σχέση μεταξύ της συνεισφοράς του εκπαιδευτικού και των μαθησιακών αποτελεσμάτων (Kalantzis & Cope 2009).

Συγκρίνοντας τους Πολυγραμματισμούς με τη δραστηριοκεντρική προσέγγιση, διαπιστώνουμε ότι, στους Πολυγραμματισμούς, ο εκπαιδευτικός λειτουργεί ως καθοδηγητής και λιγότερο ως συντονιστής, δίνοντας στον μαθητή περιορισμένες πρωτοβουλίες κατά την εκπαιδευτική διαδικασία. Γι' αυτό, στην περίπτωση μας, το μοντέλο της Παιδαγωγικής των Πολυγραμματισμών, το

εντάσσουμε σε ένα δραστηριοκεντρικό πλαίσιο μάθησης, έτσι ώστε να δημιουργηθεί ένα πιο δυναμικό και επικοινωνιακό πλαίσιο μάθησης όπου οι μαθητές έχουν πιο ενεργό ρόλο στην κριτική προσέγγιση των υπό διαπραγμάτευση εννοιών (βλ. Πίνακα 2).

Πίνακας 2. Ένταξη του μοντέλου της Παιδαγωγικής Πολυγραμματισμών σε ένα δραστηριοκεντρικό πλαίσιο

Δραστηριοκεντρική Προσέγγιση	Παιδαγωγική των Πολυγραμματισμών
Προ-Στάδιο: ενεργοποίηση προϋπάρχουσας γνώσης, παρουσίαση και προετοιμασία του θέματος	Τοποθετημένη Πρακτική: οι εκπαιδευτικοί αξιοποιούν τους διαθέσιμους πόρους λόγου
Κύρια Δραστηριότητα: οι μαθητές καλούνται να διεκπεραιώσουν τη δραστηριότητα μέσα από συνεργασία και αλληλόδραση με τον εκπαιδευτικό	Ανοιχτή Διδασκαλία: οι μαθητές καλούνται να κατανοήσουν τους γλωσσικούς και κειμενικούς μηχανισμούς που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή και ερμηνεία των κειμένων Κριτική Πλαισίωση: κριτική ερμηνεία των κειμένων από τους μαθητές με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού
Κριτική Αναπλαισίωση: οι μαθητές, μέσα από πολυαισθητηριακές δραστηριότητες κριτικής γλωσσικής επίγνωσης, μεταφέρουν τη νέα γνώση σε ένα νέο πλαίσιο	Μετασηματισμένη Πρακτική: αναπλαισίωση του λόγου και μεταφορά του νοήματος σε ένα άλλο πλαίσιο με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, θεωρήθηκε ότι πλέον καταλληλότερη για τους σκοπούς της έρευνας που θα ακολουθήσει, είναι η δραστηριοκεντρική προσέγγιση, καθώς παρέχεται η δυνατότητα στους μαθητές να μάθουν για τη γλωσσική ποικιλότητα μέσα από ένα αλληλοδραστικό, συνεργατικό, παιγνιώδες και πολυτροπικό περιβάλλον. Τα τρία στάδια της προσέγγισης, όπως αναδιαμορφώθηκαν για την έρευνα, είναι τα εξής:

A. Προστάδιο

B. Κύρια Δραστηριότητα

Γ. Κριτική Αναπλαισίωση

Αναλυτικότερα, στο Προστάδιο, στόχος είναι να ενεργοποιηθεί η προϋπάρχουσα γνώση των παιδιών και να γίνει η προετοιμασία του θέματος που ακολουθεί. Αυτό γίνεται πάντα με έναν πολυτροπικό και αλληλοδραστικό τρόπο, π.χ. προβολή βίντεο, άκουσμα τραγουδιών, παρουσίαση κάποιου υλικού, και, στη συνέχεια, ακολουθεί συζήτηση, έτσι ώστε τα παιδιά να εκφράσουν αρχικά τις απόψεις τους πάνω στο θέμα, να ανασύρουν από τη μνήμη τους τυχόν προγενέστερες γνώσεις και να μνηθούν κλιμακωτά στο θέμα που διαπραγματεύεται η Κύρια Δραστηριότητα.

Στην Κύρια Δραστηριότητα, στόχος είναι να αναδειχθούν τα στερεότυπα που συνοδεύουν την τηλεοπτική αναπαράσταση της κοινωνιογλωσσικής ποικιλότητας. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της παρουσίασης του θέματος στα παιδιά, και στη

συνέχεια οι μαθητές καλούνται να διεκπεραιώσουν τη δραστηριότητα σε ομάδες. Αναλυτικότερα, οι μαθητές έρχονται σε επαφή με διάφορους μηχανισμούς στιγματισμού της γλωσσικής ποικιλότητας (π.χ. σύνδεση μη πρότυπων γλωσσικών ποικιλιών με χαρακτήρες που έχουν ένα χαμηλό κοινωνικό προφίλ), όπου, μέσα από τις συζητήσεις με τον εκπαιδευτικό και την αλληλόδραση των μαθητών στις ομάδες, οι μαθητές αρχίζουν να αναγνωρίζουν αυτούς τους μηχανισμούς, με συνέπεια να καλλιεργείται και να ενδυναμώνεται σταδιακά η κριτική γλωσσική τους επίγνωση. Οι μαθητές συζητούν, αλληλεπιδρούν, ανταλλάσσουν απόψεις και καταλήγουν σε λύσεις, τι οποίες στη συνέχεια, τις παρουσιάζουν στην ολομέλεια. Οι δραστηριότητες που καλούνται να διεκπεραιώσουν τα παιδιά είναι απλές, όπως π.χ. προβολή τηλεοπτικού υλικού και κριτική συζήτηση γύρω από το θέμα του βίντεο, ζωγραφική σε ομάδες, λεξιλογικά παιχνίδια κ.ά.

Τέλος, στην Κριτική Αναπλαισίωση, στόχος είναι η οργάνωση της γνώσης για την κοινωνιογλωσσική ποικιλότητα και τη μεταφορά της με κριτικό τρόπο σε ένα νέο πλαίσιο. Τα παιδιά αφού έχουν κατανοήσει ότι υπάρχει μια υπερβολή στην τηλεοπτική αναπαράσταση της κοινωνιογλωσσικής ποικιλότητας, η οποία εξυπηρετεί ιδεολογικούς σκοπούς, στη συνέχεια, θα πρέπει να φτιάξουν και να παρουσιάσουν κάτι δικό τους, αποδεικνύοντας ότι το επικοινωνιακό χάσμα που εντόπισαν μπορεί να εξαλειφθεί. Οι δραστηριότητες που καλούνται να εκτελέσουν τα παιδιά απαιτεί την εφαρμογή της κριτικής σκέψης έτσι όπως καλλιεργήθηκε και κατακτήθηκε από τα προηγούμενα στάδια. Οι δραστηριότητες που καλούνται να εκτελέσουν τα παιδιά είναι ποικίλες, π.χ. κινητικά παιχνίδια, λεξιλογικά παιχνίδια, τα οποία καταλήγουν πάντα σε ένα παιχνίδι ρόλων/ δραματοποίηση, ενταγμένο σε ένα κριτικό πλαίσιο.

ΜΕΡΟΣ Β΄:

**ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ**

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό απευθύνεται σε μαθητές/τριες προσχολικής (νηπιαγωγείο) και πρωτοσχολικής ηλικίας (Α΄ και Β΄ τάξεις δημοτικού) και αποτελείται από έξι θεματικούς άξονες, οι οποίοι παρατίθενται με σειρά διαβαθμισμένης δυσκολίας για τον μαθητή/τρια. Συνολικά, δημιουργήθηκαν 20 ενότητες, καθεμιά εκ των οποίων σχεδιάστηκε για να εφαρμοστεί σε τρεις διδακτικές ώρες. Επομένως, το παρόν εκπαιδευτικό υλικό μπορεί να υλοποιηθεί σε 60 διδακτικές ώρες. Πιο αναλυτικά, οι θεματικοί άξονες που απαρτίζουν τον συγκεκριμένο οδηγό είναι οι εξής:

1. *Μαθαίνουμε για τις διαλέκτους (4 ενότητες).*
2. *Μαθαίνουμε για τη νεανική γλώσσα (3 ενότητες).*
3. *Μαθαίνουμε για τις γλωσσικές διαφορές: Κοινωνικές τάξεις (5 ενότητες).*
4. *Μαθαίνουμε για τις γλωσσικές διαφορές: Άνδρες και γυναίκες (5 ενότητες).*
5. *Μαθαίνουμε για τις γλωσσικές διαφορές: Η γυναίκα του χωριού και η γυναίκα της πόλης (2 ενότητες).*
6. *Μαθαίνουμε για τις γλωσσικές διαφορές: Άνδρες-γυναίκες και κοινωνικές τάξεις (1 ενότητα).*

Μαθαίνουμε για τις διαλέκτους

1^η ενότητα

Προσάδιο

Διάρκεια: 20'

Στόχος: Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με διαφορετικούς τρόπους ομιλίας από άτομα διαφορετικών γεωγραφικών περιοχών και να διαπιστώσουν πως διαφέρει ο τρόπος ομιλίας μεταξύ ατόμων που προέρχονται από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές.

Δραστηριότητα: Παρουσιάζουμε στα παιδιά μέσω του προγράμματος Prezi, έναν χάρτη της Ελλάδας και της Κύπρου, όπου ακούμε κάποια παραδοσιακά διαλεκτικά τραγούδια αντιπροσωπευτικά διαφόρων περιοχών (π.χ. Κέρκυρα, Θράκη, Κρήτη, Μακεδονία, Κύπρο).

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση με τα παιδιά σε ολομέλεια. Οι ερωτήσεις που θα γίνουν στα παιδιά θα είναι οι εξής:

- 1) Παρατηρήσατε κάτι στο τρόπο ομιλίας των τραγουδιστών;
- 2) Έχετε ακούσει ξανά κάποιον να μιλάει με αυτό τον τρόπο;
- 3) Ποια ομιλία σας αρέσει περισσότερο; Γιατί;

Κύρια Δραστηριότητα

Διάρκεια: 70'

Στόχος: Να αντιληφθούν τα παιδιά πως η γεωγραφική ποικιλότητα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη στην τηλεοπτική της αναπαράσταση με τη διαφορετικότητα, με συγκεκριμένα κοινωνικά χαρακτηριστικά/λαϊκότητα και με διαφορετικό ντύσιμο και πως η τηλεοπτική της αναπαράσταση είναι γραφική και στερεοτυπική.

Δραστηριότητα 1: Προβολή βίντεο (1-2'): *Η Κερκυραία πεθερά:*

- <http://www.youtube.com/watch?v=7VRicAejN3o> (15:21-16:50' & 17:19-19:24')

Διαδικασία: Αφού παρακολουθήσουμε το βίντεο, γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια με τις παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο ομιλίας των χαρακτήρων;
- 2) Υπήρχαν λέξεις που δεν τις καταλάβατε; Γιατί πιστεύετε συνέβη αυτό;
- 3) Πώς παρουσιάζεται η Αγγιολίνα και πώς οι νύφες της;
- 4) Ποιον συμπαθείτε περισσότερο; Γιατί;
- 5) Πιστεύετε πώς θα μπορούσατε να συναντήσετε έναν Κερκυραίο σαν την Αγγιολίνα; Θα μπορούσε να μιλάει αλλιώς;
- 6) Αν συναντούσε εσάς η Αγγιολίνα, θα σας μιλούσε με αυτόν τον τρόπο ενώ μιλάτε διαφορετικά από αυτήν; Τι πιστεύετε;

Δραστηριότητα 2: Διαχωρισμός μεταξύ διαλεκτικών και πρότυπων λέξεων-εκφράσεων.

Διαδικασία: Χωρισμός των παιδιών σε ομάδες, όπου τους δίνονται λέξεις-φράσεις σε μικρά χαρτάκια και καλούνται να τα κολλήσουν σε ένα χαρτόνι σε δύο στήλες, των «κερκυραϊκών» και της «κοινής γλώσσας». Κάποιες από τις λέξεις-φράσεις αυτές τις έχουν ακούσει στο βίντεο και κάποιες προέρχονται από άλλα επεισόδια της σειράς.

Κριτική Αναπλαισίωση

Διάρκεια: 45'

Στόχος: Να οργανώσουν τα παιδιά τη γνώση για τη γεωγραφική ποικιλότητα και να τη μεταφέρουν με κριτικό τρόπο σε ένα νέο πλαίσιο.

Δραστηριότητα: Σκυταλοδρομία και παιχνίδι ρόλων με τις διαλέκτους.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και παίζουμε σκυταλοδρομία με λέξεις/ φράσεις από διάφορες διαλέκτους. Συγκεκριμένα, τοποθετούμε απέναντι από κάθε ομάδα δύο καλάθια όπου το ένα αντιστοιχεί στην πρότυπη και το άλλο στις διαλέκτους. Κάθε φορά που θα ακούγεται ένα ηχητικό απόσπασμα από μία διάλεκτο ή από την πρότυπη, θα πρέπει ο διαγωνιζόμενος να αποφασίσει σε ποιο καλάθι θα αφήσει το χαρτάκι του.

Στη συνέχεια, τα παιδιά καλούνται να παίξουν ένα παιχνίδι ρόλων. Συγκεκριμένα, έχει έρθει ένας νέος μαθητής στο σχολείο, ο Σπύρος από την Κέρκυρα. Μπορείς να βοηθήσεις τον Σπύρο από την Κέρκυρα να συστηθεί στους νέους του φίλους; Μπορείς να τον βοηθήσεις να περιγράψει στους νέους του φίλους, τα αγαπημένα του κερκυραϊκά φαγητά; Τα παιδιά επιλέγουν αν θα χρησιμοποιήσει τη διάλεκτο ή μόνο την πρότυπη ποικιλία από έναν κατάλογο με λέξεις-φράσεις που τους έχουν δοθεί και στους δύο γλωσσικούς κώδικες.

2^η ενότητα

Προστάδιο

Διάρκεια: 20'

Στόχος: Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με διαφορετικούς τρόπους ομιλίας από άτομα διαφορετικών γεωγραφικών περιοχών και να διαπιστώσουν πως διαφέρει ο τρόπος ομιλίας μεταξύ ατόμων που προέρχονται από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές.

Δραστηριότητα: Προβολή βίντεο από το σήριαλ «Μπρούσκο», όπου οι πρωταγωνιστές μιλούν την κυπριακή διάλεκτο, π.χ.:

- <http://www.youtube.com/watch?v=3zZeRldhB7M> (επεισόδιο:1, 23:23-25:21).

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση με τα παιδιά σε ολομέλεια. Οι ερωτήσεις που θα γίνουν στα παιδιά θα είναι οι εξής:

- 1) Πώς σας φάνηκε αυτό που παρακολουθήσαμε; Σας άρεσε;
- 2) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο ομιλίας των χαρακτήρων;
- 3) Υπήρχαν λέξεις που δεν τις καταλάβατε; Γιατί πιστεύετε συνέβη αυτό;
- 4) Έχετε ακούσει ξανά κάποιον να μιλάει με αυτόν τον τρόπο;
- 5) Πού πιστεύετε ότι μιλούν με αυτόν τον τρόπο;
- 6) Θα μπορούσατε να έχετε ένα φίλο/η που να μιλάει όπως αυτοί οι ηθοποιοί;

Κύρια δραστηριότητα

Διάρκεια: 70'

Στόχος: Να αντιληφθούν τα παιδιά πως η γεωγραφική ποικιλότητα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη στην τηλεοπτική της αναπαράσταση με τη διαφορετικότητα, με συγκεκριμένα κοινωνικά χαρακτηριστικά/λαϊκότητα και με διαφορετικό ντύσιμο και πως η τηλεοπτική της αναπαράσταση είναι γραφική και στερεοτυπική.

Δραστηριότητα 1: Προβολή βίντεο από τη ταινία κινουμένων σχεδίων *Αυτοκίνητα 2:*

- Απόσπασμα 1: 45:04-47:44.
- Απόσπασμα 2: 47:48- 50:08.

Διαδικασία: Αφού παρακολουθήσουμε το βίντεο, γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια με τις παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Πώς σας φάνηκε αυτό που παρακολουθήσαμε; Σας άρεσε;
- 2) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο ομιλίας των χαρακτήρων;
- 3) Πώς παρουσιάζεται ο Μπάρμπας και πώς η Χόλυ και ο Φιν Μακ-Σφαίρας;
- 4) Ποιον συμπαθείτε περισσότερο; Γιατί;
- 5) Θα μπορούσατε να έχετε ένα φίλο/η που να μιλάει όπως ο Μπάρμπας; Γιατί;
- 6) Έχετε ακούσει κάποιον να μιλάει σαν τον Μπάρμπα;

Δραστηριότητα 2: Ταξινόμηση των φράσεων που χρησιμοποίησαν οι χαρακτήρες.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και τους ζητάμε σε ένα πίνακα μονής εισόδου να κατατάξουν καρτέλες-φράσεις που άκουσαν από το απόσπασμα, αλλά

και φράσεις που δεν άκουσαν και να τις αντιστοιχήσουν στον σωστό χαρακτήρα (τα παιδιά του νηπιαγωγείου θα το εκτελέσουν με τη βοήθεια της νηπιαγωγού, ενώ τα παιδιά του Δημοτικού μόνα τους). Στη συνέχεια γίνεται παρουσίαση στην ολομέλεια, και η κάθε ομάδα συγκρίνει τον δικό της πίνακα με των υπολοίπων.

Κριτική Αναπλαισίωση

Διάρκεια: 45'

Στόχος: Να οργανώσουν τα παιδιά τη γνώση για τη γεωγραφική ποικιλότητα και να τη μεταφέρουν με κριτικό τρόπο σε ένα νέο πλαίσιο.

Δραστηριότητα: Το παιχνίδι των 10 ερωτήσεων.

Διαδικασία: Σηκώνουμε ένα μαθητή από την ολομέλεια και κολλάμε στο μέτωπό του μία εικόνα ενός ανθρώπου από το χωριό (π.χ. παιδί, άνδρας, γυναίκα, παππούς, γιαγιά) και σε ένα άλλο μαθητή μια εικόνα ενός ανθρώπου από την πόλη. Η υπόλοιπη τάξη βλέπει τις εικόνες ενώ ο κάθε μαθητής που είναι όρθιος προσπαθεί να κάνει μέχρι 10 ερωτήσεις προκειμένου να τον βοηθήσουν να μαντέψει την εικόνα στο μέτωπό του. Όποιος από τους δυο τη μαντέψει πρώτος σωστά, τότε ο μαθητής μαζί με την ομάδα του θα πρέπει να παρουσιάσει τους δύο χαρακτήρες να μιλούν μεταξύ τους χωρίς να υπάρχουν προβλήματα επικοινωνίας και χωρίς να προκαλούν γέλιο. Επιπλέον, τα παιδιά επιλέγουν αν θα χρησιμοποιήσουν τη διάλεκτο ή μόνο την πρότυπη ποικιλία.

3^η ενότητα

Προστάδιο

Διάρκεια: 20'

Στόχος: Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με διαφορετικούς τρόπους ομιλίας από άτομα διαφορετικών γεωγραφικών περιοχών και να διαπιστώσουν πως διαφέρει ο τρόπος ομιλίας μεταξύ ατόμων που προέρχονται από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές.

Δραστηριότητα: προβάλλουμε στα παιδιά διαφημίσεις που οι χαρακτήρες χρησιμοποιούν διάφορες γεωγραφικές ποικιλίες, π.χ.:

- <https://www.youtube.com/watch?v=WouRz4D-HtE>
- <https://www.youtube.com/watch?v=gals5X33aYQ>
- https://www.youtube.com/watch?v=W_ZNSzW9fkg

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση με τα παιδιά σε ολομέλεια. Οι ερωτήσεις που θα γίνουν στα παιδιά θα είναι οι εξής:

- 1) Πώς σας φάνηκε αυτό που παρακολουθήσαμε; Σας άρεσε;
- 2) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο ομιλίας των χαρακτήρων;
- 3) Υπήρχαν λέξεις που δεν τις καταλάβατε; Γιατί πιστεύετε συνέβη αυτό;
- 4) Για ποιο πράγμα μιλάνε αυτοί οι άνθρωποι; Με ποια προϊόντα σχετίζονται οι παραπάνω διαφημίσεις;
- 5) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον ντύσιμό τους;
- 6) Έχετε ακούσει ξανά κάποιον να μιλάει με αυτόν τον τρόπο;
- 7) Θα μπορούσατε να έχετε ένα φίλο/η που να μιλάει όπως αυτοί οι ηθοποιοί;

Κύρια Δραστηριότητα

Διάρκεια: 70'

Στόχος: Να αντιληφθούν τα παιδιά πως η γεωγραφική ποικιλότητα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη στην τηλεοπτική της αναπαράσταση με τη διαφορετικότητα, με συγκεκριμένα κοινωνικά χαρακτηριστικά/λαϊκότητα και με διαφορετικό ντύσιμο και πως η τηλεοπτική της αναπαράσταση είναι γραφική και στερεοτυπική.

Δραστηριότητα 1: Προβάλλουμε στα παιδιά απόσπασμα από την *Αρβανίτισσα πεθερά*:

- https://www.youtube.com/watch?v=2G_X2Og9Ppc (επ.1 1:56-2:38, 4:33-10:29, 23:21-24:22).

Διαδικασία: Αφού παρακολουθήσουμε το βίντεο, γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια με τις παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Πώς σας φάνηκε αυτό που παρακολουθήσαμε; Σας άρεσε;
- 2) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο ομιλίας των χαρακτήρων;
- 3) Πώς παρουσιάζεται η Θωμέσα και πώς ο γιος της, ο Γάκης;
- 4) Παρατηρήσατε κάποια προβλήματα επικοινωνίας μεταξύ τους; Γιατί πιστεύετε ότι συνέβησαν;

- 5) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο ντυσίματος/εμφάνιση της Θωμέσας και του Γάκη;
- 6) Ποιον συμπαθείτε περισσότερο; Γιατί;
- 7) Θα μπορούσατε να έχετε ένα φίλο/η που να μιλάει όπως η Θωμέσα; Γιατί;
- 8) Έχετε ακούσει κάποιον να μιλάει σαν τη Θωμέσα;

Δραστηριότητα 2: Αντιστοίχιση σε καρτέλες λέξεις της μειονοτικής γλώσσας με τις αντίστοιχες στη νεοελληνική.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες, αφού συζητήσουν και αποφασίσουν, θα πρέπει να αντιστοιχήσουν λέξεις της μειονοτικής γλώσσας που άκουσαν με την αντίστοιχη της νεοελληνικής. Στη συνέχεια, γίνεται παρουσίαση των αποτελεσμάτων στην ολομέλεια, τα παιδιά αιτιολογούν τις επιλογές τους και γίνεται συζήτηση για τυχόν ομοιότητες-διαφορές των λέξεων μεταξύ τους.

Κριτική Αναπλαισίωση

Διάρκεια: 45'

Στόχος: Να οργανώσουν τα παιδιά τη γνώση για τη γεωγραφική ποικιλότητα και να τη μεταφέρουν με κριτικό τρόπο σε ένα νέο πλαίσιο.

Δραστηριότητα: Κατασκευή μίας διαφήμισης.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και τους ζητάμε να κατασκευάσουν μία διαφήμιση για παραδοσιακά προϊόντα (π.χ. γάλα, τυρί, βούτυρο, μέλι, τραχανάς), δίνοντας στα παιδιά την επιλογή να χρησιμοποιήσουν την πρότυπη ή μια γεωγραφική διάλεκτο.

4^η ενότητα

Προστάδιο

Διάρκεια: 20'

Στόχος: Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με διαφορετικούς τρόπους ομιλίας από άτομα διαφορετικών γεωγραφικών περιοχών και να διαπιστώσουν πως διαφέρει ο τρόπος ομιλίας μεταξύ ατόμων που προέρχονται από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές.

Δραστηριότητα: Προβάλλουμε στα παιδιά τηλεοπτικές διαφημίσεις στις οποίες γίνεται χρήση διαφόρων γεωγραφικών ποικιλιών, π.χ.:

- <https://www.youtube.com/watch?v=vk9TK5oC38Y>
- <http://www.youtube.com/watch?v=VXvSo02VsTA>
- http://www.youtube.com/watch?v=sVMBFNr7X_I
- <http://www.youtube.com/watch?v=XZ2hO6fhCeY>
- http://www.youtube.com/watch?v=btark5_tnnY

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση με τα παιδιά σε ολομέλεια. Οι ερωτήσεις που θα τεθούν είναι οι εξής:

- 1) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο ομιλίας των πρωταγωνιστών; Αν ναι, για ποιον λόγο μιλάνε διαφορετικά;
- 2) Υπήρχαν λέξεις ή φράσεις που δεν τις καταλάβατε; Για ποιον λόγο πιστεύετε ότι συνέβη αυτό;
- 3) Παρατηρήσατε κάποια προβλήματα επικοινωνίας μεταξύ των πρωταγωνιστών; Πού πιστεύετε ότι οφείλεται αυτή η δυσκολία κατανόησης;
- 4) Προβάλλονται θετικά ή αρνητικά οι τρόποι ομιλίας που δε γίνονται αντιληπτοί;
- 5) Γιατί πιστεύετε πως σε ορισμένες διαφημίσεις υπάρχουν υπότιτλοι που επεξηγούν τις γεωγραφικές ποικιλίες; Θα ήταν κατανοητά αλλιώς τα λεγόμενα των χαρακτήρων; Αν ναι, για ποιον λόγο; Αν όχι, για ποιον λόγο;
- 6) Πώς είναι το παρουσιαστικό των χαρακτήρων; Για ποιον λόγο πιστεύετε; Τι επιδιώκεται να δηλωθεί;
- 7) Με ποια προϊόντα συνδέονται οι παραπάνω διαφημίσεις;
- 8) Έχετε ακούσει κάποιον άνθρωπο να μιλάει με αυτόν τον τρόπο;
- 9) Εσάς θα σας άρεσε να μιλούσατε με αυτόν τον τρόπο; Αν ναι, γιατί; Αν όχι, γιατί;
- 10) Θα θέλατε να έχετε κάποιον φίλο που να μιλάει με αυτόν τον τρόπο; Αν ναι, για ποιον λόγο; Αν όχι, για ποιον λόγο;

Κύρια Δραστηριότητα

Διάρκεια 70'

Στόχος: Να αντιληφθούν τα παιδιά πως η γεωγραφική ποικιλότητα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη στην τηλεοπτική της αναπαράσταση με τη διαφορετικότητα, με

συγκεκριμένα κοινωνικά χαρακτηριστικά/λαϊκότητα και πως η τηλεοπτική της αναπαράσταση είναι γραφική και στερεοτυπική.

Δραστηριότητα 1: Προβολή αποσπασμάτων από την τηλεοπτική σειρά *Τύχη βουνό*:

- <https://www.youtube.com/watch?v=Prq1ZiQXUr0> (1ο επεισόδιο, 5.06-6.12, 20.10-22.27).
- <https://www.youtube.com/watch?v=K9SIbpxXi3M> (5ο επεισόδιο, 4.53-6.34, 28.20-30.01).

Διαδικασία: Αφού παρακολουθήσουμε τα παραπάνω βίντεο, γίνεται συζήτηση με τα παιδιά σε ολομέλεια με την παράθεση των παρακάτω ερωτήσεων:

- 1) Πώς σας φάνηκε αυτό που παρακολουθήσαμε; Σας άρεσε;
- 2) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο ομιλίας των χαρακτήρων; Αν ναι, για ποιον λόγο πιστεύετε ότι συνέβη αυτό;
- 3) Υπήρχαν λέξεις ή φράσεις που δεν τις καταλάβατε; Για ποιον λόγο πιστεύετε ότι συνέβη αυτό;
- 4) Γιατί πιστεύετε ότι χρησιμοποιούνται σε ορισμένες περιπτώσεις υπότιτλοι; Ποια εντύπωση δημιουργείται για την ποντιακή διάλεκτο;
- 5) Ποιος από τους πόντιους χαρακτήρες χρησιμοποιεί περισσότερο την ποντιακή διάλεκτο;
- 6) Ο Αβραάμ και η γυναίκα του χρησιμοποιούν σε όλες τις περιστάσεις επικοινωνίας την ποντιακή διάλεκτο ή μόνο σε ορισμένες περιπτώσεις;
- 7) Σε ποιες περιπτώσεις χρησιμοποιεί συχνότερα ο Αβραάμ την ποντιακή διάλεκτο; Για ποιον λόγο πιστεύετε;
- 8) Χρησιμοποιούν ο Αβραάμ και η γυναίκα του την ποντιακή διάλεκτο μόνο όταν μιλάνε με Πόντιους ή και με τους υπόλοιπους;
- 9) Παρατηρήσατε κάποια δυσκολία στη συνεννόηση με άτομα που δεν μιλούν τα ποντιακά (π.χ. με την Ασπασία Παπασπυροπούλου); Σχολιάζεται ο τρόπος ομιλίας των Ποντίων;
- 10) Οι υπόλοιποι Πόντιοι (π.χ. τα παιδιά τους) για ποιον λόγο θεωρείτε πως παρουσιάζονται να μη χρησιμοποιούν την ποντιακή διάλεκτο όπως ο Αβραάμ (π.χ. ηλικία/ δεν κατέχουν τη διάλεκτο αυτή);
- 11) Ποια στοιχεία στοιχειοθετούν την ποντιακή ταυτότητα των χαρακτήρων (π.χ. ονόματα και επίθετα: Αβραάμ, Μέλα, Τσακίριδης, ποντιακά τραγούδια);
- 12) Ποια στοιχεία της ποντιακής καταγωγής προβάλλει ο Αβραάμ;
- 13) Ποια στερεότυπα για τους Πόντιους αναπαράγονται στη σειρά από τους ίδιους αλλά και από την Ασπασία Παπασπυροπούλου; (π.χ. αφελείς, απόλυτοι, οξύθυμοι, καλόκαρδοι, φωνακλάδες)
- 14) Πώς παρουσιάζονται ως προς το παρουσιαστικό, τα ενδιαφέροντα, τις αντιλήψεις (προσκολλημένοι σε ήθη, έθιμα, οικογένεια, γάμο κτλ) και τη συμπεριφορά οι Πόντιοι;
- 15) Θεωρείτε πως οι Πόντιοι παρουσιάζονται με βάση τον τρόπο ομιλίας τους («ντο να φτάω», «θα παντρεύετο», «εχάθην», «έρθεν η ώρα», «πάπα», «μάμα», «κοσσάρα», «νουνίζει», «αφορεσμέντζα») και τη συμπεριφορά τους θετικά ή αρνητικά; Για ποιον λόγο;
- 16) Εσείς έχετε συναντήσει κάποιον να μιλάει όπως ο Αβραάμ;
- 17) Θα μπορούσατε να έχετε φίλο κάποιον που μιλάει όπως ο Αβραάμ;

- 18) Πιστεύετε πως θα μπορούσατε να συναντήσετε έναν Πόντιο σαν τον Αβραάμ; Θα μπορούσε να μιλάει αλλιώς;
- 19) Αν συναντούσε εσάς ο Αβραάμ, θα σας μιλούσε με αυτό τον τρόπο, ενώ μιλάτε διαφορετικά από αυτόν; Τι πιστεύετε;

Δραστηριότητα 2: Καταγραφή διαλεκτικών λέξεων-εκφράσεων και σύγκριση με την πρότυπη ποικιλία.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και τους ζητάμε να προβληματιστούν, να συζητήσουν, να καταγράψουν σε ένα χαρτόνι τις λέξεις που συγκράτησαν από το ιδίωμα, καθώς και να εντοπίσουν ομοιότητες-διαφορές με τις αντίστοιχες λέξεις της νέας ελληνικής. Στο νηπιαγωγείο η καταγραφή των λέξεων γίνεται από τον/ την εκπαιδευτικό. Στη συνέχεια, γίνεται παρουσίαση των αποτελεσμάτων στην ολομέλεια.

Κριτική Αναπλαισίωση

Διάρκεια: 45'

Στόχος: Να οργανώσουν τα παιδιά τη γνώση για τη γεωγραφική ποικιλότητα και να τη μεταφέρουν με κριτικό τρόπο σε ένα νέο πλαίσιο.

Δραστηριότητα: Παιχνίδι ρόλων με την πρότυπη ποικιλία και την ποντιακή διάλεκτο.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και τους ζητάμε να δημιουργήσουν ένα σκετσάκι, όπου η μία ομάδα θα παρουσιάσει τον Αβραάμ με τη γυναίκα του να επισκέπτονται τους ποντιακής καταγωγής φίλους τους στο χωριό του και η άλλη ομάδα θα παρουσιάσει τον Αβραάμ με τη γυναίκα του να πηγαίνουν σε ένα κεντρικό εστιατόριο της πόλης τους και να συνομιλούν με τον σερβιτόρο του καταστήματος. Τα παιδιά θα επιλέξουν τότε ο Αβραάμ και η γυναίκα του θα χρησιμοποιούν λέξεις και εκφράσεις της γεωγραφικής ποικιλίας, τις οποίες κατέγραψαν στην προηγούμενη δραστηριότητα, και τότε της πρότυπης ποικιλίας.

Μαθαίνουμε για τη νεανική γλώσσα

5^η ενότητα

Προσάδιο

Διάρκεια: 20'

Στόχος: Να έρθουν σε επαφή τα παιδιά με διαφορετικούς τρόπους ομιλίας από άτομα διαφορετικής ηλικίας και να διαπιστώσουν πως διαφέρει ο τρόπος ομιλίας των νέων από τους μεγάλους αλλά και πως η τηλεοπτική αναπαράσταση της νεανικής ομιλίας αναπαράγει αρνητικά στερεότυπα για τους νέους όπως η χαλαρότητα, η καλοπέραση, η ανωριμότητα, η επιπολαιότητα, η εξοικείωση με τη τεχνολογία.

Δραστηριότητα: Προβάλλουμε στα παιδιά κάποιες διαφημίσεις με νέους που χρησιμοποιούν τη νεανική γλώσσα και ενήλικες που δεν την κατανοούν, π.χ.:

- <http://www.youtube.com/watch?v=KSamsSucJWU>
- <http://www.youtube.com/watch?v=eqfeFmfcmMU>

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση γύρω από αυτές τις διαφημίσεις σε ολομέλεια. Οι ερωτήσεις που θα γίνουν στα παιδιά θα είναι οι εξής:

- 1) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο που μιλάνε οι νέοι;
- 2) Για ποιο πράγμα μιλούν οι νέοι; Με ποια προϊόντα σχετίζονται οι παραπάνω διαφημίσεις;
- 3) Παρατηρήσατε κάποια προβλήματα επικοινωνίας μεταξύ τους; Γιατί πιστεύετε ότι έγινε αυτό;
- 4) Πιστεύετε ότι οι νέοι φέρονται και μιλούν με αυτόν τον τρόπο;
- 5) Γιατί πιστεύετε ότι μιλούν έτσι;

Κύρια Δραστηριότητα

Διάρκεια: 70'

Στόχος: Στόχος της δραστηριότητας είναι η αναπαραγωγή αρνητικών στερεοτύπων για τους νέους. Οι νέοι και ο τρόπος ομιλίας τους συνδέονται στην τηλεόραση με στερεότυπα όπως είναι η χαλαρότητα, η καλοπέραση, η ανωριμότητα, η επιπολαιότητα, η εξοικείωση με την τεχνολογία, η «μαγκιά», αλλά και ως ένδειξη ότι μεγάλωσαν. Αντίθετα, το νεανικό ιδίωμα δεν αντιμετωπίζεται ως μια ανάγκη έκφρασης της νεανικής τους ταυτότητας.

Δραστηριότητα 1: Προβολή βίντεο από τη σειρά Παιδική Χαρά:

- <http://www.youtube.com/watch?v=on0sqHxrUnQ> (επ.1 10:36-11:15).
- <http://www.youtube.com/watch?v=vaKHTJuOuyE> (επ.3, 3:15-3:39).
- <http://www.youtube.com/watch?v=xNgiDJHZCDg> (επ.2 1:30-2:38).
- <http://www.youtube.com/watch?v=sBf31VJfmls> (επ.4 8:49- 9:45).

Διαδικασία: Αφού παρακολουθήσουμε το βίντεο, γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια με τις παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στο τρόπο ομιλίας των χαρακτήρων;
- 2) Πώς είναι ντυμένο το παιδί που μιλάει με αυτό τον τρόπο; Σας φαίνεται πώς του πάει;
- 3) Παρατηρήσατε κάποια προβλήματα επικοινωνίας μεταξύ των χαρακτήρων;
- 4) Θα μπορούσατε να έχετε ένα φίλο που να μιλάει όπως αυτό το παιδί; Γιατί;
- 5) Νομίζετε πως ένα παιδί μιλάει σαν κι αυτό;
- 6) Τι συναισθήματα σας προκαλεί αυτό το παιδί;
- 7) Γιατί ο αδερφός συμβουλεύει τον μικρότερο να μιλάει έτσι;
- 8) Οι μεγάλοι πώς αντιδρούν στον τρόπο ομιλίας του παιδιού τους;
- 9) Πιστεύετε πως τα παιδιά φέρονται και μιλούν με αυτόν τον τρόπο; Γιατί πιστεύετε πως μιλούν έτσι;
- 10) Θα μπορούσε να είναι αλλιώς;

Δραστηριότητα 2: Κατασκευή πορτρέτου.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και τους ζητάμε να προβληματιστούν, να συζητήσουν και να μας παρουσιάσουν στην ολομέλεια τα συναισθήματα που τους προκαλεί το παιδί που χρησιμοποιεί τη νεανική γλώσσα, ζωγραφίζοντάς το (το αφήνουμε ως επιλογή στην κάθε ομάδα).

Κριτική Αναπλαισίωση

Διάρκεια: 45'

Στόχος: Να οργανώσουν τα παιδιά τη γνώση για την κοινωνική ποικιλότητα λόγω ηλικίας και να τη μεταφέρουν με κριτικό τρόπο σε ένα νέο πλαίσιο.

Δραστηριότητα: Κατασκευή διαφήμισης με τη χρήση της νεανικής γλώσσας για έναν νεανικό ραδιοφωνικό σταθμό ή/και μια συναυλία.

Διαδικασία: Τα παιδιά είναι χωρισμένα σε ομάδες και καλούνται να κατασκευάσουν μια διαφήμιση για έναν νεανικό ραδιοφωνικό σταθμό ή/και μια συναυλία χρησιμοποιώντας και φράσεις από τη γλώσσα των νέων (τους δίνονται κάποιες φράσεις του νεανικού ιδιώματος σε μορφή tips). Στη συνέχεια, γίνεται παρουσίαση των διαφημίσεων που κατασκεύασαν στην ολομέλεια.

6^η ενότητα

Προστάδιο

Διάρκεια: 20'

Στόχος: Να έρθουν σε επαφή τα παιδιά με διαφορετικούς τρόπους ομιλίας από άτομα διαφορετικής ηλικίας και να διαπιστώσουν πως διαφέρει ο τρόπος ομιλίας των νέων από τους μεγάλους, αλλά και πως η τηλεοπτική αναπαράσταση της νεανικής ομιλίας αναπαράγει αρνητικά στερεότυπα για τους νέους όπως η χαλαρότητα, η καλοπέραση, η ανωριμότητα, η επιπολαιότητα, η εξοικείωση με τη τεχνολογία, η ένταξη σε αντισυμβατικές νεανικές κουλτούρες.

Δραστηριότητα: Προβάλλουμε στα παιδιά κάποιες διαφημίσεις με νέους που χρησιμοποιούν τη νεανική γλώσσα και ενήλικες που δεν την κατανοούν, αλλά και διαφημίσεις στις οποίες οι νέοι εντάσσονται σε αντισυμβατικές νεανικές κουλτούρες, π.χ.:

- <http://www.youtube.com/watch?v=-LxXNihoNdM> (διαφήμιση μόλτο/ emo).
- <http://www.youtube.com/watch?v=-6or7G30shY> (διαφήμιση στέ/ στη μάνα σου το 'πες;).
- <http://www.youtube.com/watch?v=fEWJ9eeqwco> (διαφήμιση Γερμανός/ μάνα κούνα το ποντίκι).
- <http://www.youtube.com/watch?v=UUFLvVAhLI> (διαφήμιση μόλτο/ heavy metal).

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση γύρω από αυτές τις διαφημίσεις σε ολομέλεια. Οι ερωτήσεις που θα γίνουν στα παιδιά θα είναι οι εξής:

- 1) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο που μιλάνε οι νέοι;
- 2) Κατανοείτε τα όσα λένε οι νέοι στις παραπάνω διαφημίσεις;
- 3) Παρατηρήσατε κάποια προβλήματα επικοινωνίας μεταξύ νέων και ενηλίκων; Σχετικά με ποια θέματα εμφανίζονται κυρίως ζητήματα ασυνεννοησίας; Τι επιδιώκεται να δηλωθεί;
- 4) Πώς αντιδρούν οι μεγάλοι στον τρόπο ομιλίας των νέων; Για ποιον λόγο πιστεύετε ότι συμβαίνει αυτό;
- 5) Πώς παρουσιάζονται οι νέοι ως προς το ντύσιμο, την κόμμωση, την ψυχολογία, τη συμπεριφορά και τις ασχολίες στις παραπάνω διαφημίσεις; Διαφέρουν σε σχέση με τον τρόπο που παρουσιάζονται οι ενήλικες;
- 6) Για ποιο πράγμα μιλάνε οι νέοι; Με ποια προϊόντα σχετίζονται οι παραπάνω διαφημίσεις;
- 7) Πιστεύετε πως οι νέοι ντύνονται ή συμπεριφέρονται με αυτόν τον τρόπο;
- 8) Πιστεύετε πως οι νέοι μιλούν έτσι στους γονείς τους και στους καθηγητές τους ή μόνο στους φίλους τους;

Κύρια Δραστηριότητα

Διάρκεια: 70'

Στόχος: Στόχος της δραστηριότητας είναι η κατανόηση της τηλεοπτικής αναπαραγωγής αρνητικών στερεοτύπων για τους νέους. Οι νέοι και ο τρόπος ομιλίας τους συνδέονται στην τηλεόραση με αρνητικά στερεότυπα, όπως η χαλαρότητα, η καλοπέραση, η ανωριμότητα, η επιπολαιότητα, η «μαγκιά», αλλά και ως ένδειξη της πορείας τους προς την ενηλικίωση. Παράλληλα, τονίζεται η διάσταση αντιλήψεων και κοσμοθεωρίας από τους ενήλικες που παρουσιάζονται να εκφράζουν στις απόψεις τους το κοινωνικά «ορθό».

Δραστηριότητα 1^η: Προβολή βίντεο από την τηλεοπτική σειρά *Δέκα Λεπτά Κήρυγμα*:

- <http://www.youtube.com/watch?v=mefYZKn-rQM> (Λεωνίδας-Τέλης-Κικίτσα-Μαίρη, επεισόδιο 1, 36.13-37.55).
- http://www.youtube.com/watch?v=2_8GR3LuLG4 (Λεωνίδας- Κικίτσα-Μαίρη/ Επεισόδιο 2, 18.03-20.14).
- <http://www.youtube.com/watch?v=ydT1laKiGtg> (Λεωνίδας-Κικίτσα-Μαίρη-Ζέτα/ Επεισόδιο 3, 14.50-16.48).

Διαδικασία: Αφού παρακολουθήσουμε τα παραπάνω βίντεο, γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια με τις παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Πώς σας φάνηκε αυτό που παρακολουθήσαμε; Σας άρεσε;
- 2) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο ομιλίας των χαρακτήρων διαφορετικής ηλικίας;
- 3) Παρατηρήσατε κάποιο πρόβλημα επικοινωνίας/ συνεννόησης (π.χ. «πόρτα σε μπαρ») μεταξύ των χαρακτήρων διαφορετικής ηλικίας (Λεωνίδας-Κικίτσα-Μαίρη); Για ποιον λόγο πιστεύετε ότι συνέβη αυτό;
- 4) Για ποιον λόγο θεωρείτε πως η Κικίτσα δεν κατανοεί το επάγγελμα που σκοπεύει να ακολουθήσει ο Λεωνίδας, ενώ η Μαίρη καταλαβαίνει τι επιθυμεί να γίνει ο γιος της, όταν μεγαλώσει;
- 5) Ποια είναι τα ενδιαφέροντα των νέων -και ειδικά του Λεωνίδα- όπως παρουσιάζονται στα παραπάνω αποσπάσματα; Διαφέρουν από αυτά των μεγάλων του αποσπάσματος;
- 6) Πώς παρουσιάζονται ο Λεωνίδας και ο Τέλης στα παραπάνω αποσπάσματα ως προς το χαρακτήρα, τη συμπεριφορά, τις κινήσεις και τις φιλοδοξίες/ όνειρα που έχουν (π.χ. Λεωνίδας: ανώριμος, ανειλικρινής, επιπόλαιος, περιπαικτικός, οπαδός χιπ χοπ/ Τέλης: βαριεστημένος, ανώριμος, οπαδός χιπ χοπ);
- 7) Σε ποιες περιπτώσεις ο Λεωνίδας καταφεύγει σ' έναν διαφορετικό τρόπο ομιλίας σε σχέση με τους ενήλικες; Τι θέλει να δείξει; (π.χ. ενθουσιασμό: «ψώνιο ήτανε!», αγανάκτηση: «να μου τη σπάσεις», νεανική ταυτότητα/μουσική: «Active Member»)
- 8) Ποιο είναι το ντύσιμο και η κόμμωση του Λεωνίδα και του Τέλη στα παραπάνω αποσπάσματα;
- 9) Ποιες διαφορές παρουσιάζει η συνολική παρουσίαση του Λεωνίδα και του Τέλη (τρόπος ομιλίας, εμφάνιση, χαρακτήρας, συμπεριφορά) σε σχέση με τη

- Μαίρη με την Κικίτσα; Πόσο διαφορετική είναι η εικόνα τους σε σχέση με των αντίστοιχων ενηλίκων του αποσπάσματος; Για ποιον λόγο;
- 10) Για ποιον λόγο πιστεύει ο Λεωνίδας ότι απέχουν οι απόψεις νέων και μεγάλων; Θεωρείτε πως ισχύει κάτι τέτοιο στην πραγματικότητα;
  - 11) Πώς αντιδρούν οι μεγάλοι απέναντι στον τρόπο ομιλίας και τη συμπεριφορά των νέων; Τη σχολιάζουν θετικά ή αρνητικά; Για ποιον λόγο;
  - 12) Εσείς ποιον χαρακτήρα συμπαθείτε περισσότερο; Γιατί;
  - 13) Θα μπορούσατε να έχετε ένα φίλο όπως ο Λεωνίδας ή ο Τέλης;
  - 14) Όπως ποιος από τους χαρακτήρες θα προτιμούσατε να μιλάτε; Για ποιον λόγο;
  - 15) Ποια συναισθήματα σας δημιουργούν ο Λεωνίδας και ο Τέλης και ποια η Κικίτσα και η Μαίρη;
  - 16) Εσείς έχετε ακούσει κάποιον νέο να μιλάει όπως ο Λεωνίδας ή ο Τέλης;
  - 17) Θεωρείτε πως οι νέοι στην πραγματικότητα μιλάνε και συμπεριφέρονται όπως ο Λεωνίδας και ο Τέλης;
  - 18) Μιλούν και συμπεριφέρονται έτσι μόνο στις παρέες τους ή και στους γονείς τους;
  - 19) Για ποιον λόγο θεωρείτε πως συμβαίνει αυτό;

Δραστηριότητα 2^η: Αντιστοίχιση λέξεων και εκφράσεων του νεανικού ιδιώματος και της πρότυπης ποικιλίας με τη φωτογραφία του χαρακτήρα.

Διαδικασία: Τα παιδιά εργάζονται ομαδοσυνεργατικά και έπειτα γίνεται παρουσίαση στην ολομέλεια. Σε κάθε ομάδα διανέμονται φωτογραφίες των τεσσάρων χαρακτήρων (του Λεωνίδα, του Τέλη, της Κικίτσας, της Μαίρης), καθώς και καταγεγραμμένες λέξεις εκφράσεις της νεανικής γλώσσας και της πρότυπης ποικιλίας που είτε έχουν ήδη ακουστεί στα αποσπάσματα είτε θα μπορούσαν να έχουν ειπωθεί από κάποιον από τους υπό εξέταση χαρακτήρες. Στη συνέχεια, τα παιδιά καλούνται να αντιστοιχίσουν σε ένα μεγάλο χαρτόνι τις καταγεγραμμένες λέξεις ή εκφράσεις με τον χαρακτήρα που θα μπορούσε να τις έχει εκφέρει (Η ανάγνωση των λέξεων-φράσεων στο νηπιαγωγείο γίνεται από τον/την εκπαιδευτικό).

Κριτική Αναπλαισίωση

Διάρκεια: 45'

Στόχος: Να οργανώσουν τα παιδιά τη γνώση για την κοινωνική ποικιλότητα λόγω ηλικίας και να τη μεταφέρουν με κριτικό τρόπο σε ένα νέο πλαίσιο.

Δραστηριότητα 1^η: Κριτική συζήτηση για τον τρόπο ομιλίας των νέων και των ενηλίκων.

Διαδικασία: Συζητάμε στην ολομέλεια αναφέροντας τα συμπεράσματα της προηγούμενης ημέρας. Αφού έχουμε καταλήξει ότι ο Τέλης και ο Λεωνίδας παρουσιάζονται ως ανώριμοι, επιπόλαιοι, χωρίς καλούς τρόπους και ότι ο τρόπος ομιλίας τους εκφράζει τη συναισθηματική τους κατάσταση, την ηλικία και τα ενδιαφέροντά τους, καθώς και ότι σχολιάζεται αρνητικά από τους ενήλικες, θέτουμε στα παιδιά την εξής ερώτηση: *Θα μπορούσε να είναι αλλιώς; Θα μπορούσε*

π.χ. ένα ηλικιωμένο άτομο, όπως η Κικίτσα, να μιλάει και να συμπεριφέρεται όπως ο Λεωνίδας;

Δραστηριότητα 2^η: Προβάλλουμε αποσπάσματα από την τηλεοπτική σειρά Στο Παρά Πέντε, π.χ.:

- <http://www.youtube.com/watch?v=5yJsFb5L94Q> (Θεοπούλα-Σοφία-Σπύρος/ Επεισόδιο 1, 19.37-20.45)
- <http://www.youtube.com/watch?v=Jt7z2C7Fo3k> (Θεοπούλα-Σοφία-Σπύρος/ Επεισόδιο 3, 20.20-21.31)

Διαδικασία: Ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια με τις παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Παρατηρήσατε πώς μιλάνε η Θεοπούλα και η Σοφία;
- 2) Χρησιμοποιούν κάποιες λέξεις και εκφράσεις που τις χρησιμοποιούν συνήθως οι νέοι;
- 3) Πώς αντιδρά ο Σπύρος στο άκουσμα αυτών των λέξεων από τη Σοφία και τη Θεοπούλα; Για ποιον λόγο πιστεύετε;
- 4) Η Θεοπούλα και η Σοφία μιλάνε με τον ίδιο τρόπο όπως η Κικίτσα;
- 5) Η Θεοπούλα και η Σοφία έχουν τις ίδιες ασχολίες/ τα ίδια ενδιαφέροντα με την Κικίτσα;
- 6) Πιστεύετε πως οι ηλικιωμένοι/-ες μιλάνε με τον ίδιο τρόπο και έχουν τα ίδια ενδιαφέροντα (π.χ. τεχνολογία, επικίνδυνα σπορ) με τη Σοφία και τη Θεοπούλα;
- 7) Εσείς έχετε ακούσει κάποιο ηλικιωμένο άτομο να μιλάει όπως η Σοφία ή η Θεοπούλα; Αν ναι, πού;
- 8) Εσείς θα προτιμούσατε οι ηλικιωμένοι/-ες να μιλάνε όπως η Σοφία και η Θεοπούλα ή όπως η Κικίτσα;

Δραστηριότητα 3^η: Κατασκευή μάσκας με τους ήρωες από τις προβεβλημένες σειρές και παιχνίδια ρόλων.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και ζητάμε να κατασκευάσουν μάσκες με τους ήρωες από τα σήριαλ που συζητήσαμε. Στη συνέχεια, τους ζητάμε να παίξουν ένα μικρό σκετσάκι στην ολομέλεια (π.χ. να παρουσιάσουν μια συζήτηση ανάμεσα σε ένα ηλικιωμένο άτομο -γιαγιά ή παππού- με τον/την εγγονό/-ή του/της για τις καλοκαιρινές διακοπές), αφήνοντας στην ευχέρειά τους να επιλέξουν εάν λέξεις και εκφράσεις της νεανικής γλώσσας που αξιοποιήθηκαν στην προηγούμενη δραστηριότητα θα χρησιμοποιηθούν από το ηλικιωμένο ή το νεαρό άτομο.

7^η ενότητα

Προστάδιο

Διάρκεια: 20'

Στόχος: Να έρθουν σε επαφή τα παιδιά με διαφορετικούς τρόπους ομιλίας από άτομα διαφορετικής ηλικίας και να διαπιστώσουν πως διαφέρει ο τρόπος ομιλίας των νέων από τους μεγάλους, αλλά και πως η τηλεοπτική αναπαράσταση της νεανικής ομιλίας αναπαράγει αρνητικά στερεότυπα για τους νέους όπως η χαλαρότητα, η καλοπέραση, η ανωριμότητα, η επιπολαιότητα.

Δραστηριότητα: Προβάλλουμε στα παιδιά αποσπάσματα από την τηλεοπτική σειρά *Ευτυχισμένοι Μαζί*, όπου οι νεαροί χαρακτήρες (Θανάσης-Φίφη) καταφεύγουν στη χρήση της ΓτΝ.

- http://www.youtube.com/watch?v=k_PiZvUnPzw (5.20-6.35).
- http://www.youtube.com/watch?v=b2t_yE0DJRM (13.07-13.48).

Διαδικασία: Μετά την προβολή των αποσπασμάτων γίνεται συζήτηση με τα παιδιά σε ολομέλεια. Οι ερωτήσεις που τους τίθενται είναι οι εξής:

- 1) Παρατηρήσατε πώς μιλάνε ο Θανάσης και η Φίφη στα παραπάνω αποσπάσματα; Εντοπίσατε κάποια διαφορά σε σχέση με τον τρόπο που μιλάνε οι μεγάλοι;
- 2) Πώς αντιδρούν οι μεγάλοι στον τρόπο ομιλίας του Θανάση; Τον σχολιάζουν; Για ποιο λόγο;
- 3) Για ποια θέματα καταφεύγουν η Φίφη και ο Θανάσης σε έναν διαφορετικό τρόπο ομιλίας;
- 4) Για ποιον λόγο πιστεύετε πως ο Θανάσης σχολιάζει τη Φίφη, όταν χρησιμοποιεί έναν πιο επίσημο τρόπο ομιλίας (πρότυπη ποικιλία: «μώλωπας»);
- 5) Πώς συμπεριφέρεται η Φίφη και πώς ο Θανάσης;
- 6) Εσάς σας αρέσει ο τρόπος ομιλίας της Φίφης και του Θανάση; Αν ναι, γιατί; Αν όχι, γιατί;
- 7) Θα θέλατε να μιλάτε όπως η Φίφη ή ο Θανάσης; Αν ναι, γιατί; Αν όχι, γιατί;

Κύρια Δραστηριότητα

Διάρκεια: 70'

Στόχος: Στόχος της δραστηριότητας είναι η αναπαραγωγή αρνητικών στερεοτύπων για τους νέους. Οι νέοι και ο τρόπος ομιλίας τους συνδέονται στην τηλεόραση με αρνητικά στερεότυπα, όπως η χαλαρότητα, η καλοπέραση, η ανωριμότητα, η επιπολαιότητα, η «μαγκιά», αλλά και ως ένδειξη της πορείας τους προς την ενηλικίωση. Παράλληλα, τονίζεται η διάσταση αντιλήψεων και κοσμοθεωρίας από τους ενήλικες που παρουσιάζονται να εκφράζουν στις απόψεις τους το κοινωνικά «ορθό».

Δραστηριότητα: Προβολή αποσπασμάτων από την τηλεοπτική σειρά *Άκρωσ οικογενειακών*.

- <http://www.youtube.com/watch?v=sCSgJ-lqnow> (Επεισόδιο 1^ο, 1,27-3.10).
- <http://www.youtube.com/watch?v=r1oim8MsZBI> (Επεισόδιο 3^ο, 4.45-6.41, 21.07-21.58, 30.25-30.31).

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια για τα παραπάνω αποσπάσματα. Τίθενται στα παιδιά οι παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Πώς σας φάνηκε αυτό που παρακολουθήσαμε; Σας άρεσε;
- 2) Παρατηρήσατε πώς μιλάει ο Ερμής και η Αφροδίτη;
- 3) Παρουσιάζει κάποια διαφορά ο τρόπος ομιλίας του Ερμή και της Αφροδίτης από τον τρόπο με τον οποίο μιλούν οι γονείς τους;
- 4) Σε ποιες περιπτώσεις και για ποια θέματα υιοθετούν οι νέοι έναν διαφορετικό τρόπο ομιλίας;
- 5) Μιλούν διαφορετικά σε μεγαλύτερο βαθμό όταν συνομιλούν με τους γονείς τους ή όταν συζητούν οι δυο τους; Για ποιον λόγο πιστεύετε;
- 6) Παρατηρήσατε κάποιο πρόβλημα επικοινωνίας/ συνεννόησης μεταξύ των εφήβων και των γονιών τους; Αν ναι, σε ποια περίπτωση;
- 7) Σχολιάζεται η γλωσσική συμπεριφορά των νέων; Αν ναι, σε ποιες περιπτώσεις;
- 8) Ποια είναι τα ενδιαφέροντα και οι ασχολίες του Ερμή και της Αφροδίτης; Μοιάζουν τα ενδιαφέροντα και οι ασχολίες τους με των γονιών τους;
- 9) Πώς παρουσιάζονται ως προς τον χαρακτήρα και τη συμπεριφορά ο Ερμής και η Αφροδίτη; Σχολιάζεται η συμπεριφορά τους από τους γονείς τους;
- 10) Πώς είναι το ντύσιμο και η κόμμωση του Ερμή και της Αφροδίτης; Πώς είναι η εξωτερική εμφάνιση των γονιών τους;
- 11) Η συνολική παρουσίαση του Ερμή και της Αφροδίτης (συμπεριφορά, χαρακτήρας, εμφάνιση, τρόπος ομιλίας, εξωτερική εμφάνιση) διαφέρει από την παρουσίαση των γονιών τους; Για ποιον λόγο πιστεύετε ότι συμβαίνει αυτό; Τι επιδιώκεται να τονιστεί;
- 12) Ποια συναισθήματα σας δημιουργούν ο Ερμής και η Αφροδίτη;
- 13) Εσείς ποιον χαρακτήρα συμπαθείτε περισσότερο; Γιατί;
- 14) Θα μπορούσατε να έχετε ένα φίλο/-η όπως ο Ερμής ή Αφροδίτη;
- 15) Θα θέλατε να μιλάτε όπως ο Ερμής και η Αφροδίτη; Για ποιον λόγο;
- 16) Εσείς έχετε ακούσει κάποιον να μιλάει ο Ερμής ή η Αφροδίτη;
- 17) Θεωρείτε πως οι νέοι στην πραγματικότητα μιλάνε και συμπεριφέρονται όπως ο Ερμής ή η Αφροδίτη;
- 18) Μιλούν και συμπεριφέρονται έτσι μόνο στις παρέες τους ή και στους γονείς τους;
- 19) Για ποιον λόγο θεωρείτε πως συμβαίνει αυτό;
- 20) Θα μπορούσε να είναι αλλιώς;

Δραστηριότητα 2^η: Αντιστοίχιση λέξεων και εκφράσεων της νεανικής γλώσσας με αντίστοιχες λέξεις και εκφράσεις της πρότυπης ποικιλίας.

Διαδικασία: Τα παιδιά δουλεύουν σε ομάδες. Σε κάθε ομάδα διανέμονται καταγεγραμμένες σε χαρτονάκια λέξεις και εκφράσεις της νεανικής γλώσσας που

ακούστηκαν στο απόσπασμα και οι αντίστοιχες σημασιολογικά λέξεις και εκφράσεις στην πρότυπη ποικιλία. Ζητάμε από τα παιδιά να αντιστοιχίσουν την κάθε λέξη/έκφραση της νεανικής γλώσσας με αυτή που θεωρούν πως ταιριάζει από την πρότυπη ποικιλία. Στη συνέχεια, γίνεται συζήτηση για τις λέξεις/ εκφράσεις αυτές στην ολομέλεια (π.χ. σε ποιες περιστάσεις θα χρησιμοποιούσε ένας νέος την έκφραση της νεανικής γλώσσας και σε ποιες την αντίστοιχη της πρότυπης ποικιλίας).

Κριτική Αναπλαισίωση

Διάρκεια 45'

Στόχος: Να οργανώσουν τα παιδιά τη γνώση για την κοινωνική ποικιλότητα λόγω ηλικίας και να τη μεταφέρουν με κριτικό τρόπο σε ένα νέο πλαίσιο.

Δραστηριότητα: Κατασκευή τηλεοπτικής διαφήμισης με τη χρήση της νεανικής γλώσσας με θέμα την προστασία του περιβάλλοντος ή τη στήριξη ΜΚΟ, όπως *Το Χαμόγελο του Παιδιού*, η *Unicef*, η *Actionaid*.

Διαδικασία: Τα παιδιά είναι χωρισμένα σε ομάδες και καλούνται να κατασκευάσουν μια τηλεοπτική διαφήμιση, η οποία θα απευθύνεται σε νεανικό κοινό με θέμα την προστασία του περιβάλλοντος ή τη στήριξη ΜΚΟ, όπως *Το Χαμόγελο του Παιδιού*, η *Unicef*, η *Actionaid*, αποφασίζοντας εάν θα χρησιμοποιήσουν ή όχι λέξεις και εκφράσεις από τη γλώσσα των νέων, (οι οποίες τους δίνονται σε μορφή tips). Στη συνέχεια, γίνεται παρουσίαση των διαφημίσεων που κατασκεύασαν στην ολομέλεια.

Μαθαίνουμε για τις γλωσσικές διαφορές: Κοινωνικές τάξεις

8^η ενότητα

Προστάδιο

Διάρκεια: 20'

Στόχος: Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με διαφορετικούς τρόπους ομιλίας από άτομα διαφορετικής κοινωνικής προέλευσης και να διαπιστώσουν ότι διαφέρει η ομιλία μεταξύ ατόμων που ασκούν υψηλού και χαμηλού κύρους επαγγέλματα.

Δραστηριότητα: Δείχνουμε στα παιδιά εικόνες εργαζομένων που συνεπάγονται διαφορετικό μορφωτικό επίπεδο και κοινωνική τάξη (π.χ. υπάλληλο γραφείου, γιατρού, αστυνομικού, οικοδόμου, υδραυλικού κ.τ.λ.), και τους βάζουμε να ακούσουν αντιπροσωπευτικές εκφράσεις της κάθε επαγγελματικής/ κοινωνικής ομάδας.

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση με τα παιδιά σε ολομέλεια. Οι ερωτήσεις που θα γίνουν στα παιδιά θα είναι οι εξής:

- 1) Γνωρίζετε τα επαγγέλματα που κάνουν αυτοί οι άνθρωποι;
- 2) Παρατηρείτε κάποια διαφορά στον τρόπο ομιλίας τους;
- 3) Μήπως κάποιος από τους γονείς σας κάνει κάποιο αντίστοιχο επάγγελμα; Μιλάει όπως οι άνθρωποι της φωτογραφίας;
- 4) Παρατηρείτε κάποια διαφορά στο ντύσιμό τους;
- 5) Εσείς σαν ποιον θα προτιμούσατε να μιλάτε; Γιατί;
- 6) Θα μπορούσατε να έχετε κάποιο φίλο από αυτούς; Αν ναι, ποιον; Γιατί;
- 7) Θεωρείτε πως κάποια επαγγέλματα μοιάζουν με κάποια άλλα; Με ποια; Κάποια διαφέρουν από κάποια άλλα; Με ποια;

Κύρια Δραστηριότητα

Διάρκεια: 70'

Στόχος: Να κατανοήσουν τα παιδιά ότι κάθε κοινωνική τάξη απεικονίζεται στη τηλεόραση με γραφικό και στερεοτυπικό τρόπο, δίνοντας την εντύπωση πως οι κοινωνικές τάξεις βρίσκονται σε απόλυτη διάσταση μεταξύ τους. Επίσης, η τηλεοπτική τους αναπαράσταση συνοδεύεται τόσο με θετικά όσο και με αρνητικά κοινωνικά στερεότυπα.

Δραστηριότητα 1: Προβολή βίντεο από τη σειρά *Λατρεμένοι μου γείτονες*:

- <http://www.youtube.com/watch?v=sGIGizokpMU> (επ. 2, 00:00-02:45')
- <http://www.youtube.com/watch?v=1q2JxrrNjg> (επ.15 20:30-22:54)
- <http://www.youtube.com/watch?v=bahnQWjg2Go> (επ.3 40:59-42:24)

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση με τα παιδιά σε ολομέλεια. Οι ερωτήσεις που θα γίνουν στα παιδιά θα είναι οι εξής:

- 1) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο ομιλίας των χαρακτήρων;
- 2) Πώς μιλάει η οικογένεια Μουστοξύδη, δηλαδή η Πελαγία και ο Μπάμπης;

- 3) Πώς μιλάει η οικογένεια Παπαπαύλου, δηλαδή η Μιράντα και ο Βύρωνας;
- 4) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στο ντύσιμό τους;
- 5) Ποιον συμπαθείτε περισσότερο; Γιατί;
- 6) Πώς παρουσιάζονται αυτοί που μιλούν τη λαϊκή γλώσσα; (π.χ. αυτοί που λένε τις φράσεις «είχανε μια σκασίλα», «κοτζαμάν σπιταρόνα», «ποιος μωρή;» πως παρουσιάζονται; Καλοί/κακοί/ενοχλητικοί/καλόκαρδοι κτλ γιατί;)
- 7) Πώς παρουσιάζονται αυτοί που μιλούν την ανώτερη γλώσσα; (π.χ. αυτοί που λένε τις φράσεις «να τους υποδεχτούμε», «έτσι όπως το θέτεις», «άνθρωποι του κύκλου μας», πως παρουσιάζονται/πώς σας φαίνονται; Καλοί/κακοί/ακατάδεκτοι/ευγενικοί κτλ γιατί;)
- 8) Πιστεύετε πως οι άνθρωποι διαφέρουν τόσο πολύ μεταξύ τους; Θα μπορούσαν να μιλάνε αλλιώς;

Δραστηριότητα 2: Κατασκευή πορτρέτου αγαπημένου χαρακτήρα.

Διαδικασία: Τα παιδιά δουλεύουν σε ομάδες και ζητάμε από την κάθε ομάδα να επιλέξει, να συζητήσει, να ζωγραφίσει και να μας παρουσιάσει στην ολομέλεια ποιον ήρωα συμπάθησαν και γιατί.

Κριτική Αναπλαισίωση

Διάρκεια: 45'

Στόχος: Να οργανώσουν τα παιδιά τη γνώση για την κοινωνική ποικιλότητα λόγω κοινωνικής τάξης και να τη μεταφέρουν με κριτικό τρόπο σε ένα νέο πλαίσιο.

Δραστηριότητα: Παιχνίδι ρόλων με τις οικογένειες Μουστοξύδη και Παπαπαύλου.

Διαδικασία: Τα παιδιά δουλεύουν ομαδικά και μετά γίνεται παρουσίαση στην ολομέλεια. Σε κάθε ομάδα παιδιών έχουν δοθεί φωτογραφίες των δύο οικογενειών καθώς και χαρακτηριστικές φράσεις της κάθε οικογένειας. Τα παιδιά καλούνται να αντιστοιχίσουν σε ένα μεγάλο χαρτόνι την κατάλληλη φράση στην αντίστοιχη οικογένεια και στη συνέχεια να επιλέξουν να παίξουν μια οικογένεια (Μουστοξύδη ή Παπαπαύλου) με διαφορετικό τρόπο από αυτό που είδαν. Συγκεκριμένα, καλούνται να παίξουν την οικογένεια Μουστοξύδη ως εργαζόμενους σε σούπερ μάρκετ και την οικογένεια Παπαπαύλου ως πελάτες. Στόχος (σε μορφή tips δίνεται στα παιδιά) είναι να δείξουν πως μπορούν να μιλούν μεταξύ τους χωρίς πρόβλημα και πως η οικογένεια Μουστοξύδη δεν είναι αγενής και αφελής, ούτε η οικογένεια Παπαπαύλου μη φιλική και ακατάδεκτη.

9^η ενότητα

Προστάδιο

Διάρκεια: 20'

Στόχος: Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με διαφορετικούς τρόπους ομιλίας από άτομα διαφορετικής κοινωνικής προέλευσης και να διαπιστώσουν ότι διαφέρει η ομιλία μεταξύ ατόμων που ασκούν υψηλού και χαμηλού κύρους επαγγέλματα.

Δραστηριότητα: Προβάλλουμε στα παιδιά κάποιες διαφημίσεις με έναν ομιλητή που χρησιμοποιεί τη λαϊκή ποικιλία, π.χ.:

- https://www.youtube.com/watch?v=i_9MMu_yShM
- https://www.youtube.com/watch?v=lvEAF_Eqwek

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση γύρω από τις διαφημίσεις σε ολομέλεια. Οι ερωτήσεις που θα γίνουν στα παιδιά θα είναι οι εξής:

- 1) Πώς σας φαίνεται ο τρόπος με τον οποίο μιλάει ο άνδρας; Παρατηρείτε κάτι διαφορετικό σε σχέση με το πώς μιλάτε εσείς;
- 2) Για ποιο πράγμα μιλάει αυτός ο άνδρας; Με ποιο προϊόν σχετίζονται οι παραπάνω διαφημίσεις;
- 3) Έχετε ακούσει κάποιον να μιλάει όπως αυτός;
- 4) Πώς είναι ντυμένος; Πιστεύετε πως ταιριάζει το ντύσιμο με τον τρόπο που μιλάει; Γιατί;
- 5) Εσείς θα προτιμούσατε να μιλάτε σαν κι αυτόν; Γιατί;
- 6) Θα μπορούσατε να έχετε φίλο κάποιον σαν κι αυτόν; Αν ναι, γιατί; Αν όχι, γιατί;

Κύρια Δραστηριότητα

Διάρκεια 70'

Στόχοι: Στόχος της δραστηριότητας είναι να κατανοήσουν τα παιδιά ότι κάθε κοινωνική τάξη απεικονίζεται στη τηλεόραση με γραφικό και στερεοτυπικό τρόπο, δίνοντας την εντύπωση πως οι κοινωνικές τάξεις βρίσκονται σε απόλυτη διάσταση μεταξύ τους. Επίσης, η τηλεοπτική τους αναπαράσταση συνοδεύεται τόσο με θετικά όσο και με αρνητικά κοινωνικά στερεότυπα.

Δραστηριότητα 1: Προβολή βίντεο από τη σειρά *Μεν και Δεν*:

- <http://www.youtube.com/watch?v=CYEFCzXTGal> (επεισόδιο:1, 10:40-14:23)

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση με τα παιδιά σε ολομέλεια. Οι ερωτήσεις που θα γίνουν στα παιδιά θα είναι οι εξής:

- 1) Πώς σας φάνηκε αυτό που παρακολουθήσαμε; Σας άρεσε;
- 2) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο ομιλίας των χαρακτήρων;
- 3) Πώς μιλάει η οικογένεια Δάγκα, δηλαδή ο Διονύσης και η Βάνα;
- 4) Πώς μιλάει η οικογένεια Σταμάτη, δηλαδή ο Τίμος και η Νανά;
- 5) Καταλαβαίνει η μία οικογένεια την άλλη; Γιατί;
- 6) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στο ντύσιμό τους;

- 7) Ποιον συμπαθείτε περισσότερο; Γιατί;
- 8) Έχετε ακούσει κάποιον να μιλάει σαν την οικογένεια Σταμάτη, δηλαδή σαν τον Τίμο και τη Νανά;
- 9) Έχετε ακούσει κάποιον να μιλάει σαν την οικογένεια Δάγκα, δηλαδή σαν τον Διονύση και τη Βάνα;
- 10) Ποιον θα προτιμούσατε να έχετε φίλο; Γιατί;
- 11) Πώς παρουσιάζονται αυτοί που μιλούν τη λαϊκή γλώσσα; (π.χ. αυτοί που λένε «ό,τι σαν μελετάγαμε», «πολλά χρόνια θα ζήσετε δικέ μου», «σου κάνει χάι», «φιλάρα», «το τσακίζουμε στο επι τόπου», «πώς τα κιμιάσαμε αμέσως»)
- 12) Πώς παρουσιάζονται αυτοί που μιλούν την ανώτερη γλώσσα; (π.χ. αυτοί που λένε «ο χώρος αποπνέει μια φινέτσα», «τρε σικ», «αγαπητέ μου», «εν κατακλείδι»)
- 13) Νομίζετε πως θα μπορούσατε να συναντήσετε ένα άτομο σαν την οικογένεια Δάγκα και Σταμάτη ή όχι;
- 14) Πιστεύετε πως οι άνθρωποι διαφέρουν τόσο πολύ μεταξύ τους; Θα μπορούσαν να είναι αλλιώς;

Δραστηριότητα 2: Κατασκευή οικίας αγαπημένου χαρακτήρα.

Διαδικασία: Τα παιδιά δουλεύουν σε ομάδες και ζητάμε από την κάθε ομάδα να επιλέξει, να συζητήσει, να κατασκευάσει ή να ζωγραφίσει και να μας παρουσιάσει στην ολομέλεια πώς φαντάζονται το σπίτι της οικογένειας Δάγκα ή της οικογένειας Σταμάτη και γιατί.

Κριτική Αναπλαισίωση

Διάρκεια: 45'

Στόχος: Να οργανώσουν τα παιδιά τη γνώση για την κοινωνική ποικιλότητα λόγω κοινωνικής τάξης και να τη μεταφέρουν με κριτικό τρόπο σε ένα νέο πλαίσιο.

Δραστηριότητα: Επιτραπέζιο παιχνίδι με παιχνίδι ρόλων στην ολομέλεια.

Διαδικασία: Όλες οι ομάδες βρίσκονται μπροστά από ένα μεγάλο επιδαπέδιο αριθμητήριο, όπου αποτελείται από αριθμημένα τετράγωνα. Ανάλογα τη ζαριά που θα φέρει κάθε ομάδα, θα ανοίξει το αντίστοιχο κουτί όπου θα υπάρχει μια κρυμμένη εντολή. Η κάθε ομάδα θα διαβάζει δυνατά την εντολή και οι υπόλοιπες ομάδες θα περιμένουν να την εκτελέσουν (τα παιδιά του νηπιαγωγείου, θα εκτελέσουν την εντολή με τη βοήθεια της νηπιαγωγού, ενώ τα παιδιά του Δημοτικού μόνα τους). Οι εντολές θα περιέχουν και βοηθητικές ερωτήσεις, ώστε να μπορούν τα παιδιά να τις πραγματοποιούν εύκολα.

Παραδείγματος χάριν, κάποιες από τις εντολές μπορεί να είναι ως εξής: «η οικογένεια Δάγκα πηγαίνει στο γιατρό» (πώς θα μιλήσουν στο γιατρό; Θα είναι ευγενικοί; Θα φωνάζουν;), «η οικογένεια Δάγκα είναι υπάλληλοι σε σούπερ μάρκετ» (πώς θα συμπεριφέρονται στους πελάτες; Πώς θα μιλούν;), «η οικογένεια Σταμάτη είναι πελάτες σε κατάστημα ρούχων» (πώς θα μιλήσουν; Θα είναι ευγενικοί; Θα είναι ακατάδεκτοι;).

10^η ενότητα

Προσάδιο

Διάρκεια: 20'

Στόχος: Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με διαφορετικούς τρόπους ομιλίας από άτομα διαφορετικής κοινωνικής προέλευσης και να διαπιστώσουν ότι διαφέρει η ομιλία μεταξύ ατόμων που ασκούν υψηλού και χαμηλού κύρους επαγγέλματα.

Δραστηριότητα: Προβάλλουμε στα παιδιά τις παρακάτω διαφημίσεις:

- <http://www.youtube.com/watch?v=Fr-qr6kyKaE&feature=youtu.be>
- http://www.youtube.com/watch?v=A9J_CB3PrI4&feature=youtu.be

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση με τα παιδιά σε ολομέλεια. Οι ερωτήσεις που θα γίνουν στα παιδιά θα είναι οι εξής:

- 1) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο που μιλάει αυτός ο άνδρας;
- 2) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στο ντύσιμό του;
- 3) Έχετε ακούσει κάποιον να μιλάει όπως αυτός ο άνδρας;
- 4) Εσείς θα προτιμούσατε να μιλάτε όπως αυτός ο άνδρας; Αν ναι, γιατί; Αν όχι, γιατί;
- 5) Θα μπορούσατε να έχετε κάποιο φίλο/η που να μιλάει όπως αυτός ο άνδρας;
- 6) Για πιο πράγμα μιλάει αυτός ο άνδρας; Με ποιο προϊόν σχετίζονται οι διαφημίσεις;

Κύρια Δραστηριότητα

Διάρκεια: 70'

Στόχος: Στόχος της δραστηριότητας είναι να κατανοήσουν τα παιδιά ότι κάθε κοινωνική τάξη απεικονίζεται στη τηλεόραση με γραφικό και στερεοτυπικό τρόπο, δίνοντας την εντύπωση πως οι κοινωνικές τάξεις βρίσκονται σε απόλυτη διάσταση μεταξύ τους. Επίσης, η τηλεοπτική τους αναπαράσταση συνοδεύεται τόσο με θετικά όσο και με αρνητικά κοινωνικά στερεότυπα.

Δραστηριότητα 1: Προβολή βίντεο από τη σειρά *Βασιλιάδες*:

- <http://www.youtube.com/watch?v=Sw765BHhdsI> (επ. 6, 00:00-1:26).
- <http://www.youtube.com/watch?v=Yudsgz2fePg> (επ. 11, 22:18-24:21).

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση με τα παιδιά στην ολομέλεια. Οι ερωτήσεις που θα γίνουν στα παιδιά θα είναι οι εξής:

- 1) Πώς σας φάνηκε αυτό που παρακολουθήσαμε; Σας άρεσε;
- 2) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο ομιλίας των γυναικών;
- 3) Πώς μιλάει η Γιούλη και πώς η Τιτίκα;
- 4) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στο ντύσιμο/συνήθειες τους;
- 5) Ποιες συμπαθείτε περισσότερο; Γιατί;
- 6) Έχετε ακούσει κάποιον να μιλάει σαν την Γιούλη;

- 7) Έχετε ακούσει κάποιον να μιλάει σαν την Τιτίκα;
- 8) Παρατηρήσατε κάποια προβλήματα επικοινωνίας ανάμεσα στην Τιτίκα και στη Γιούλη;
- 9) Γιατί πιστεύετε ότι η Τιτίκα δε θέλει να της αποκαλούν το σκύλο της «σκυλάκι» και διορθώνει τη Γιούλη;
- 10) Ποια θα προτιμούσατε να έχετε φίλη; Γιατί;
- 11) Πώς παρουσιάζονται αυτές που μιλούν τη λαϊκή γλώσσα;
- 12) Πώς παρουσιάζεται αυτή που μιλάει την ανώτερη γλώσσα;
- 13) Νομίζετε πως θα μπορούσατε να συναντήσετε ένα άτομο σαν την Γιούλη και την Τιτίκα ή όχι;
- 14) Πιστεύετε πως οι άνθρωποι διαφέρουν τόσο πολύ μεταξύ τους; Θα μπορούσαν να μιλάνε αλλιώς;

Δραστηριότητα 2: Καταγραφή των εκφράσεων/λέξεων των χαρακτήρων και δημιουργία μιας ιστορίας.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και αφού συζητήσουν, προβληματιστούν και αποφασίσουν, τους ζητάμε να καταγράψουν σε ένα μεγάλο χαρτόνι τις εκφράσεις/λέξεις που χρησιμοποίησαν οι χαρακτήρες του αποσπάσματος (τα παιδιά του νηπιαγωγείου θα το εκτελέσουν με τη βοήθεια της νηπιαγωγού, ενώ τα μεγαλύτερα παιδιά μόνα τους). Στη συνέχεια, γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια για τις διαφορές στον τρόπο ομιλίας των χαρακτήρων και ζητάμε από τις ομάδες να φτιάξουν μια δική τους ιστορία με τις λέξεις που κατέγραψαν.

Κριτική Αναπλαισίωση

Διάρκεια: 45'

Στόχος: Να οργανώσουν τα παιδιά τη γνώση για την κοινωνική ποικιλότητα λόγω κοινωνικής τάξης και να τη μεταφέρουν με κριτικό τρόπο σε ένα νέο πλαίσιο.

Δραστηριότητα: Μπόουλινγκ

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και απέναντι από κάθε ομάδα, σε απόσταση κάποιων μέτρων τοποθετούμε τις κορίνες του μπόουλινγκ πάνω στις οποίες έχουν φωτογραφίες των χαρακτήρων του αποσπάσματος που παρακολούθησαν και λέξεις/φράσεις από διαφορετική κοινωνική ομάδα από αυτήν που ανήκει ο χαρακτήρας. Τα παιδιά θα πρέπει να ρίξουν τη μπάλα με σκοπό να στοχεύσουν τις κορίνες. Κάθε κορίνα που θα πέφτει, η ομάδα θα πρέπει να διαβάσει τη φράση/λέξη που βρίσκεται πάνω στη κορίνα και στο τέλος, η κάθε ομάδα θα πρέπει με το λεξιλόγιο που συγκέντρωσε, να παρουσιάσει με μη αναμενόμενο τρόπο κάποιον από τους χαρακτήρες.

11^η ενότητα

Προστάδιο

Διάρκεια: 20'

Στόχος: Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με τρόπους ομιλίας ατόμων διαφορετικής κοινωνικής προέλευσης και να διαπιστώσουν τις διαφορές που παρουσιάζει η ομιλία και η γενικότερη παρουσίαση των ατόμων που ανήκουν στην ανώτερη, μεσαία και κατώτερη κοινωνική τάξη.

Δραστηριότητα: Προβολή βίντεο από την ελληνική ταινία *Μια τρελή τρελή οικογένεια* (<http://www.youtube.com/watch?v=aa-Tu2elsgA>, 11.15-12 & 25.50-27.18).

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση με τα παιδιά σε ολομέλεια για το περιεχόμενο του αποσπάσματος. Οι ερωτήσεις που θα γίνουν στα παιδιά είναι οι εξής:

- 1) Παρατηρείτε κάποια διαφορά στον τρόπο ομιλίας του Μίκη και της Πάστα-Φλώρας σε σχέση με τον Ανδρέα (Αλέκος Αλεξανδράκης) και την Φυλλιώ (υπηρέτρια); Για ποιο λόγο πιστεύετε ότι συμβαίνει αυτό;
- 2) Πιστεύετε πως οι χαρακτήρες μιλούν διαφορετικά, επειδή ανήκουν σε διαφορετική κοινωνική τάξη;
- 3) Γιατί ο Μικέ δεν κατανοεί την έκφραση «θα τη σκίσω τη γάτα» που χρησιμοποιεί ο Ανδρέας;
- 4) Παρατηρείτε κάποια διαφορά ανάμεσα στο ντύσιμο και τη συμπεριφορά της Πάστα-Φλώρας και της Φυλλιώς και ανάμεσα στο ντύσιμο και τη συμπεριφορά του Μικέ και του Ανδρέα;
- 5) Έχετε ακούσει κάποιον άνθρωπο να μιλάει σαν την Πάστα-Φλώρα, τη Φυλλιώ, τον Μικέ ή τον Ανδρέα;
- 6) Εσείς σαν ποιον από αυτούς τους χαρακτήρες θα μπορούσατε να μιλάτε; Για ποιον λόγο;
- 7) Θα θέλατε κάποιον από αυτούς τους χαρακτήρες για φίλο σας; Αν ναι, για ποιον λόγο;

Κύρια Δραστηριότητα

Διάρκεια: 70'

Στόχος: Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με άτομα διαφορετικής μορφωτικής προέλευσης και να κατανοήσουν ότι μπορεί να διαφέρει ο τρόπος ομιλίας μεταξύ ατόμων που φαινομενικά ανήκουν στην ίδια κοινωνική ομάδα, λόγω οικονομικής επιφάνειας, αλλά έχουν διαφορετικό μορφωτικό επίπεδο, καθώς και το γεγονός ότι τα χρήματα συμβάλλουν στην κοινωνική κινητικότητα, όχι όμως κατ' ανάγκη στην πνευματική ανέλιξη (νεόπλουτος vs. παραδοσιακά/ οικογενειακά πλούσιος). Επίσης, στόχος είναι να συνειδητοποιήσουν τον γραφικό και στερεοτυπικό τρόπο αναπαράστασης της κάθε κοινωνικής ομάδας που δημιουργεί την εντύπωση για απόλυτη διάσταση μεταξύ τους, καθώς και το γεγονός πως συνοδεύονται τόσο από θετικά όσο και από αρνητικά στερεότυπα κατά την τηλεοπτική τους αναπαράσταση.

Δραστηριότητα 1^η: Προβολή βίντεο από τη σειρά *Είσαι το ταίρι μου*:

- <https://www.youtube.com/watch?v=QOT99TINrUQ> (Επεισόδιο 23-Μέρος 1ο/ Βλάσσης-Αννέτα, Αρχή-2.03/ 7.40-10.50).
- <https://www.youtube.com/watch?v=HMzNMgg07pk> (Επεισόδιο 23-Μέρος 2ο / Βλάσσης-Αννέτα, 0.54-4.14).

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση με τα παιδιά σε ολομέλεια. Οι ερωτήσεις που θα γίνουν στα παιδιά είναι οι ακόλουθες:

- 1) Πώς σας φάνηκε αυτό που παρακολουθήσαμε; Σας άρεσε;
- 2) Πώς μιλάει η Αννέτα Μπεζεντάκου και πώς ο Βλάσσης Μαντάλας;
- 3) Πώς αντιδρά η Αννέτα στον τρόπο ομιλίας (λέξεις-εκφράσεις) που χρησιμοποιεί ο Βλάσσης (π.χ. «η γιαούρτη», «είχα σκυλιάσει», «αυτή η ωραία φωνή με τι φάτσα πάει σετ;», «γκόμενα», «έδωσε μια μούντζα κι έφυγε, «ό,τι γούσταρε το είχε», «θηριοτηλέφωνο με οθόνη», «καλλιεργήσιμοι»); Για ποιον λόγο πιστεύετε ότι αντιδρά με αυτόν τον τρόπο;
- 4) Για ποιον λόγο η Αννέτα διακωμωδεί την έκφραση «θηριοτηλέφωνο με οθόνη» που χρησιμοποιεί ο Βλάσσης;
- 5) Για ποιον λόγο διορθώνει η Αννέτα τη λέξη «Σαββάτο» που χρησιμοποιεί ο Βλάσσης σε «Σάββατο» και την έκφραση «κατά τις μία» που χρησιμοποιεί ο Βλάσσης σε «κατά τη μία», ενώ ο ίδιος δεν καταλαβαίνει τα γλωσσικά λάθη που κάνει; Ποια εικόνα δημιουργείται για τις δύο αυτές ομάδες;
- 6) Παρουσιάζονται οι δύο κοινωνικές ομάδες να κατανοεί η μία την άλλη ή όχι; Σε ποιον λόγο, πιστεύετε, ότι οφείλεται αυτή η έλλειψη συνεννόησης; (π.χ. γιατί ο Βλάσσης δεν κατανοεί την έκφραση «Κι εγώ είμαι σε διάσταση» που χρησιμοποιεί η Αννέτα ή την έκφραση «εκ του σύννεγγυς» και τη διορθώνει λέγοντας «όχι, εγώ ήθελα από κοντά»);
- 7) Ενώ ο Βλάσσης και η Αννέτα έχουν την ίδια οικονομική επιφάνεια, για ποιον λόγο πιστεύετε ότι παρουσιάζονται να μιλούν και να συμπεριφέρονται τόσο διαφορετικά; Τι επιδιώκει να τονίσει η συγκεκριμένη τηλεοπτική σειρά μέσω της διαφορετικής τηλεοπτικής τους αναπαράστασης;
- 8) Από ποια σημεία φαίνεται η διαφορά του μορφωτικού και κοινωνικού επιπέδου; (π.χ. ο Βλάσσης είχε μητέρα καθαρίστρια, νομίζει ότι ο Μιλτιάδης, ο στρατηγός του Μαραθώνα, ήταν πεθερός της Αννέτας και γι' αυτό ονόμασε έτσι τον γιό της/ διαφορά συνηθειών: π.χ. στον Βλάσση αρέσει ένα ταβερνάκι στα Πετράλωνα, ενώ η Αννέτα δε θυμάται καλά τα Πετράλωνα/ η Αννέτα δυσανασχετεί με το γιαούρτι που της φέρνει ο Βλάσσης ως δώρο/ Τα ονόματα των δύο χαρακτήρων δηλώνουν και αυτά με τη σειρά τους τη διαφορετική καταγωγή)
- 9) Το παρουσιαστικό των δύο χαρακτήρων προδίδει τη διαφορετική κοινωνική προέλευση των δύο χαρακτήρων; (π.χ. Το μουστάκι του Βλάσση δε συνηθίζεται στην «καλή» κοινωνία)
- 10) Πώς συμπεριφέρεται η Αννέτα και πώς ο Βλάσσης; Πώς αντιμετωπίζει η μια κοινωνική ομάδα την άλλη;
- 11) Με βάση τη συμπεριφορά και τον τρόπο ομιλίας του Βλάσση (*λαϊκή ποικιλία*: «κρίμας», «στην είσοδος», «θα 'μαι σαν τον κούκο», «τα βρόντηξε όλα αυτά κι

έφυγε», «εβίβα») και της Αννέτας (πρότυπη ποικιλία: «εκ του σύνεγγυς», «τα προϊόντα σας είναι ούτως ή άλλως ξακουστά», «προοπτική συνεργασίας», «εις υγείαν»), ποια χαρακτηριστικά αποδίδονται στις δυο κοινωνικές ομάδες; Για ποιον λόγο; (π.χ. Αννέτα: μορφωμένη, σνομπ, απόμακρη, αμήχανη, διστακτική, επικριτική, «μη μου άπτου», νιώθει άβολα στο ταβερνάκι, δυσκολεύεται να φάει με τα χέρια «λαϊκά» φαγητά/ Βλάσσης: νεόπλουτος, ακαλλιέργητος, άνετος, καλόψυχος, ανοιχτοχέρης, ευγενικός, καλοσυνάτος, έλλειψη καλών τρόπων, μη τήρηση των προσχημάτων)

- 12) Εσείς έχετε συναντήσει κάποιον να μιλάει όπως ο Βλάσσης ή η Αννέτα;
- 13) Ποιον συμπαθείτε περισσότερο από του δύο χαρακτήρες; Γιατί;
- 14) Ποιον από τους δύο θα επιλέγατε για φίλο σας; Γιατί;
- 15) Πιστεύετε πως στην πραγματικότητα οι δύο κοινωνικές ομάδες διαφέρουν τόσο πολύ; Θα μπορούσε να μην ήταν αισθητή κάποια διαφορά; Για ποιον λόγο;

Δραστηριότητα 2^η: Κατασκευή πορτρέτου αγαπημένου ήρωα.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και ζητάμε από την κάθε ομάδα να συζητήσει, να προβληματιστεί, να επιλέξει και να ζωγραφίσει όποιον από τους δύο ήρωες συμπάθησε περισσότερο και στη συνέχεια να αιτιολογήσει αυτήν την επιλογή στην ολομέλεια.

Κριτική Αναπλαισίωση

Διάρκεια: 45'

Στόχος: Να οργανώσουν τα παιδιά τη γνώση για την κοινωνική ποικιλότητα λόγω διαφορετικού μορφωτικού επιπέδου και κοινωνικής προέλευσης και να τη μεταφέρουν με κριτικό τρόπο σε ένα νέο πλαίσιο.

Δραστηριότητα: Αντιστοίχιση και παιχνίδι ρόλων με τους δύο χαρακτήρες.

Διαδικασία: Τα παιδιά εργάζονται ομαδοσυνεργατικά, και έπειτα γίνεται παρουσίαση στην ολομέλεια. Σε κάθε ομάδα διανέμονται από δύο φωτογραφίες (μία για κάθε χαρακτήρα), καθώς και καταγεγραμμένες λέξεις εκφράσεις της λαϊκής και της πρότυπης ποικιλίας, που είτε έχουν ήδη ακουστεί στα αποσπάσματα, είτε θα μπορούσαν να έχουν ειπωθεί από κάποιον από τους υπό εξέταση χαρακτήρες. Στη συνέχεια, καλούνται τα παιδιά να αντιστοιχίσουν σ' ένα μεγάλο χαρτόνι τις καταγεγραμμένες λέξεις ή εκφράσεις με τον χαρακτήρα (Αννέτα-Βλάσσης) που θα μπορούσε να τις έχει εκφέρει (Η ανάγνωση των λέξεων-φράσεων στο νηπιαγωγείο γίνεται από τον/την εκπαιδευτικό).

Στη συνέχεια, η κάθε ομάδα επιλέγει ένα παιδί που θα υποδυθεί τον Βλάσση και ένα παιδί που θα υποδυθεί την Αννέτα με τρόπο διαφορετικό από αυτόν που μόλις είδαν. Πιο συγκεκριμένα, καλούνται να παίξουν την Αννέτα ως καθηγήτρια σε σχολείο και τον Βλάσση ως γονιό που την επισκέπτεται, για να ρωτήσει για την πρόοδο του παιδιού του. Έπειτα, η κάθε ομάδα «σχεδιάζει» το περιεχόμενο ομιλίας του κάθε χαρακτήρα, καθώς και τις λέξεις-εκφράσεις που θα χρησιμοποιήσει. Στόχος της συγκεκριμένης δραστηριότητας (που δίνεται υπό μορφή tips στα παιδιά)

είναι να δείξει πως η επικοινωνία των δύο διαφορετικών κοινωνικών ομάδων μπορεί να επιτευχθεί απρόσκοπτα, χωρίς επικοινωνιακά χάσματα αλλά και χωρίς τον συνακόλουθο στιγματισμό των δύο διαφορετικού μορφωτικού επιπέδου χαρακτήρων (π.χ. η Αννέτα δεν είναι σνομπ και επικριτική απέναντι στον Βλάσση, αλλά ούτε και ο Βλάσσης παρουσιάζεται ως αγενής, νεόπλουτος και ακαλλιέργητος απέναντι στην Αννέτα).

12^η ενότητα

Προστάδιο

Διάρκεια: 20'

Στόχος: Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με τρόπους ομιλίας ατόμων διαφορετικής κοινωνικής τάξης και να διαπιστώσουν τις διαφορές που παρουσιάζει η ομιλία και η γενικότερη παρουσίαση των ατόμων που ανήκουν στην ανώτερη και κατώτερη κοινωνική τάξη.

Δραστηριότητα: Δείχνουμε στα παιδιά αποσπάσματα από την ελληνική ταινία *Μια Ιταλίδα από την Κυψέλη* (<https://www.youtube.com/watch?v=0hJ23kacXSA>, 1.30.30-1.34.20).

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση με τα παιδιά σε ολομέλεια για το περιεχόμενο του αποσπάσματος. Οι ερωτήσεις που θα γίνουν στα παιδιά είναι οι εξής:

- 1) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο ομιλίας του ιδιοκτήτη νυχτερινού κέντρου «Το παλουκάκι» και στους υπόλοιπους χαρακτήρες (Τούλα, Τζων, Ρωώ);
- 2) Κατανοεί η μία κοινωνική ομάδα την άλλη; Ποιες αντιδράσεις παρατηρείτε; Πού οφείλονται;
- 3) Είδατε να σχολιάζει η μία κοινωνική ομάδα τον τρόπο ομιλίας της άλλης; Για ποιον λόγο πιστεύετε ότι συμβαίνει αυτό; (π.χ. Ιδιοκτήτης νυχτερινού κέντρου: «Πω πω, μανδάμ, δουλεύεις με διπλό καρμπυρατέρ!», «Φέρε τον έλεγχο να σου βάλω άριστα!»; Τζον: «Excuse me, μήπως είσαστε από την Αφρική;»)
- 4) Υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στις δύο κοινωνικές ομάδες ως προς το παρουσιαστικό και τη συμπεριφορά;
- 5) Έχετε ακούσει κάποιον στον περίγυρό σας να μιλάει όπως κάποιος από τους χαρακτήρες;
- 6) Θα μπορούσατε να έχετε φίλο κάποιον από αυτούς τους χαρακτήρες; Αν ναι, ποιον θα επιλέγατε; Γιατί;

Κύρια Δραστηριότητα

Διάρκεια: 70'

Στόχος: Στόχος της δραστηριότητας είναι να κατανοήσουν τα παιδιά ότι κάθε κοινωνική τάξη απεικονίζεται με γραφικό και στερεοτυπικό τρόπο, καλλιεργώντας την εντύπωση πως οι κοινωνικές τάξεις βρίσκονται σε απόλυτη διάσταση μεταξύ τους. Επίσης, η αναπαράσταση των δύο τάξεων συνοδεύεται τόσο με θετικά όσο και με αρνητικά κοινωνικά στερεότυπα.

Δραστηριότητα 1^η: Προβολή αποσπάσματος από την ελληνική ταινία *Αχ αυτή η γυναίκα μου!*

- <https://www.youtube.com/watch?v=JN08KPbnjB8> (Ασημίνα-Νίνα, 26.25-35.07).

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση με τα παιδιά σε ολομέλεια. Οι ερωτήσεις που θα γίνουν στα παιδιά είναι οι ακόλουθες:

- 1) Πώς σας φάνηκε αυτό που παρακολουθήσαμε; Σας άρεσε;
- 2) Πώς μιλάει η Ασημίνα και πώς μιλάει η Νίνα; Υπάρχει κάποια διαφορά; Για ποιον λόγο πιστεύετε; Τι επιδιώκεται να τονιστεί;
- 3) Γιατί πιστεύετε πως η Ασημίνα χρησιμοποιεί πιο επίσημες εκφράσεις, έστω και εσφαλμένα («Δε χωρεί αμφιβολίας περί τούτου», «ατάσθαλος», «ένεκα ο καλλωπισμός»); Τι θέλει να επιτύχει;
- 4) Γιατί η Νίνα προτείνει στην Ασημίνα να μη χρησιμοποιεί λαϊκές εκφράσεις (π.χ. «χωριό που φαίνεται, δε χρειάζεται κολαούζος»); Ποιον σκοπό επιτυγχάνει αυτό το σχόλιο;
- 5) Γιατί η Νίνα δίνει συμβουλές συμπεριφοράς στην Ασημίνα;
- 6) Πώς αντιδρούν η Νίνα και ο Δημήτρης (και ο διευθυντής), όταν ακούν την Ασημίνα να χρησιμοποιεί λαϊκές λέξεις και εκφράσεις («αυτά τα μίνια είναι λίγο τζαναμπέτικα», «πήρατε κανέναν μεζέ ή έτσι ξεροσφύρι», «σε περικαλώ, μικρή», «περάστε, αν γουστάρετε», «παχιός»), ή όταν την ακούν να χρησιμοποιεί εσφαλμένα λέξεις και εκφράσεις της καθαρεύουσας (π.χ. «ατάσθαλος», «τον εφόνευσε ο αδερφός μου με σφεντόνα»); Για ποιον λόγο;
- 7) Καταφέρνει η Ασημίνα να υποδυθεί με επιτυχία την κυρία; Αν ναι, για ποιον λόγο πιστεύετε; Αν όχι, για ποιον λόγο;
- 8) Γιατί οικειοποιείται η Νίνα την έκφραση «δε χωρεί αμφιβολίας περί τούτου, κύριε» που, κατά κύριο λόγο, χρησιμοποιεί η Ασημίνα; Για ποιο σκοπό;
- 9) Πώς παρουσιάζεται η Νίνα και πώς η Ασημίνα ως προς τη συμπεριφορά και το ντύσιμο; Υπάρχουν ομοιότητες; Υπάρχουν διαφορές;
- 10) Τα ονόματα των δύο γυναικών δηλώνουν τη διαφορετική κοινωνική τους τάξη;
- 11) Ποια χαρακτηριστικά αποδίδονται στη Νίνα που χρησιμοποιεί την πρότυπη ποικιλία («Μήπως ο ευγενέστατος καλεσμένος σας έχει καμιά ιδιαίτερη προτίμηση;») και ποια στην Ασημίνα που χρησιμοποιεί τη λαϊκή ποικιλία («πήρατε κανέναν μεζέ ή έτσι ξεροσφύρι», «σε περικαλώ, μικρή», «περάστε, αν γουστάρετε»); (π.χ. Νίνα: ευγενική, μετρημένη, υπεροπτική/ Ασημίνα: αγενής, αμετροεπής, απερίσκεπτη, καλόκαρδη)
- 12) Εσείς έχετε συναντήσει κάποιον να μιλάει όπως η Νίνα ή η Ασημίνα;
- 13) Ποια συμπαθείτε περισσότερο από τους δύο χαρακτήρες; Γιατί;
- 14) Ποια από τις δύο θα επιλέγατε για φίλη σας; Γιατί;
- 15) Όπως ποια από τις δύο θα προτιμούσατε να μιλάτε; Γιατί;
- 16) Πιστεύετε πως στην πραγματικότητα οι δύο κοινωνικές ομάδες διαφέρουν τόσο πολύ; Θα μπορούσε να μην ήταν αισθητή κάποια διαφορά; Για ποιον λόγο;

Δραστηριότητα 2^η: Κατασκευή ζωγραφιάς αγαπημένου χαρακτήρα.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και ζητάμε από την κάθε ομάδα να συζητήσει, να προβληματιστεί, να επιλέξει και να ζωγραφίσει όποιον από τους δύο χαρακτήρες συμπάθησε περισσότερο και στη συνέχεια να αιτιολογήσει αυτήν την επιλογή στην ολομέλεια.

Κριτική Αναπλαισίωση

Διάρκεια: 45'

Στόχος: Να οργανώσουν τα παιδιά τη γνώση για την κοινωνική ποικιλότητα λόγω κοινωνικής τάξης και να τη μεταφέρουν με κριτικό τρόπο σε ένα νέο πλαίσιο.

Δραστηριότητα: Σκυταλοδρομία και παιχνίδι ρόλων με τις δύο κοινωνικές ποικιλίες.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και παίζουμε σκυταλοδρομία με λέξεις/ εκφράσεις από τις δύο κοινωνικές ποικιλίες. Συγκεκριμένα, τοποθετούμε απέναντι από την κάθε ομάδα δύο καλάθια, από τα οποία το ένα αντιστοιχεί στην πρότυπη και το άλλο στην λαϊκή ποικιλία. Κάθε φορά που ακούγεται ένα απόσπασμα από μία από τις δύο ποικιλίες, ο διαγωνιζόμενος επιλέγει σε ποιο καλάθι θα αφήσει το χαρτάκι του. Στη συνέχεια, τα παιδιά καλούνται να παρουσιάσουν σε ομάδες στην ολομέλεια ένα σκετσάκι όπου η Νίνα και η Ασημίνα θα μιλούν χωρίς να υπάρχει επικοινωνιακό πρόβλημα. Στόχος της συγκεκριμένης δραστηριότητας (που δίνεται υπό μορφή tips στα παιδιά) είναι να δείξουν πως η επικοινωνία των δύο διαφορετικών κοινωνικών ομάδων μπορεί να επιτευχθεί απρόσκοπτα, χωρίς επικοινωνιακά χάσματα αλλά και χωρίς τον συνακόλουθο στιγματισμό των δύο διαφορετικού μορφωτικού επιπέδου χαρακτήρων.

Μαθαίνουμε για τις γλωσσικές διαφορές: Άνδρες και γυναίκες

13^η ενότητα

Προστάδιο

Διάρκεια: 20'

Στόχος: Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με διαφορετικούς τρόπους ομιλίας από άτομα διαφορετικού κοινωνικού φύλου και να διαπιστώσουν τις έμφυλες διαφορές στον τρόπο ομιλίας και τα χαρακτηριστικά του 'αρσενικού' και 'θηλυκού' γλωσσικού ύφους, καθώς και τα έμφυλα στερεότυπα που συνοδεύουν την τηλεοπτική τους αναπαράσταση.

Δραστηριότητα: Προβάλλουμε στα παιδιά διαφημίσεις με πρωταγωνιστές αγόρια και κορίτσια ξεχωριστά αλλά και με τα δύο φύλα:

- <http://www.youtube.com/watch?v=JFakfD2jQCQ>

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια. Τίθενται στα παιδιά οι παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Παρατηρήσατε πώς μιλάνε τα αγόρια;
- 2) Παρατηρήσατε πώς μιλάνε τα κορίτσια;
- 3) Μιλάνε διαφορετικά τα αγόρια από τα κορίτσια; Πώς;
- 4) Με τι προϊόν συνδέονται τα αγόρια και με τι τα κορίτσια; Γιατί;
- 5) Έχετε ακούσει κάποιον να μιλάει όπως τα αγόρια/κορίτσια της διαφήμισης;
- 6) Εσείς μιλάτε όπως τα αγόρια/κορίτσια της διαφήμισης; Αν ναι, πότε;
- 7) Θα μπορούσατε να έχετε κάποιο φίλο/η που να μιλάει όπως τα αγόρια/κορίτσια της διαφήμισης;

Κύρια Δραστηριότητα

Διάρκεια: 70'

Στόχοι: Να αντιληφθούν τα παιδιά πως οι δύο χαρακτήρες μιλούν διαφορετικά, με τον γυναικείο να χρησιμοποιεί 'θηλυκό' τρόπο ομιλίας και τον ανδρικό χαρακτήρα να χρησιμοποιεί 'αρσενικό' τρόπο ομιλίας. Επίσης, να αντιληφθούν ότι με αυτόν τον τρόπο, αναπαράγονται παραδοσιακά έμφυλα στερεότυπα στην τηλεόραση, όπως η παθητικότητα για τη γυναίκα και ο δεσποτισμός για τον άνδρα.

Δραστηριότητα 1: Προβολή Το Καφέ της Χαράς:

- <http://www.youtube.com/watch?v=kXpzmacZimw> (επ.4 15:13-17-10').

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια για το βίντεο. Τίθενται στα παιδιά οι παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Παρατηρήσατε πώς μιλάει η Σταυρούλα;
- 2) Παρατηρήσατε πώς μιλάει ο Φατσέας;
- 3) Πώς παρουσιάζεται ο Φατσέας; Γιατί; (Είναι καλός/κακός, γιατί;)
- 4) Πώς παρουσιάζεται η Σταυρούλα; Γιατί; (Είναι καλή/κακιά, γιατί;)

- 5) Έχετε ακούσει κάποια γυναίκα να μιλάει όπως η Σταυρούλα;
- 6) Έχετε ακούσει κάποιον άνδρα να μιλάει όπως ο Φατσέας;
- 7) Θα μπορούσατε να έχετε κάποιο φίλο που να μιλάει όπως ο Φατσέας; Γιατί;
- 8) Θα μπορούσατε να έχετε κάποια φίλη που να μιλάει όπως η Σταυρούλα; Γιατί;
- 9) Εσείς θα μπορούσατε να μιλάτε όπως η Σταυρούλα ή ο Φατσέας; Γιατί;
- 10) Πιστεύετε πώς έτσι μιλούν οι άνδρες στις γυναίκες; Υπάρχουν άνδρες σαν τον Φατσέα και γυναίκες σαν τη Σταυρούλα;

Δραστηριότητα 2: Καταγραφή εκφράσεων από τον αρσενικό και θηλυκό τρόπο ομιλίας.

Διαδικασία: Τα παιδιά δουλεύουν σε ομάδες. Καταγράφουν σε ένα μεγάλο χαρτόνι, εκφράσεις που χρησιμοποίησαν αντίστοιχα δύο ήρωες και συζητάμε στην ολομέλεια τις διαφορές στις εκφράσεις που χρησιμοποιούν.

Κριτική Αναπλαισίωση

Διάρκεια: 45'

Στόχος: Να οργανώσουν τα παιδιά τη γνώση για την κοινωνική ποικιλότητα λόγω φύλου και να τη μεταφέρουν με κριτικό τρόπο σε ένα νέο πλαίσιο.

Δραστηριότητα 1: Κριτική συζήτηση για τον τρόπο ομιλίας των δύο φύλων.

Διαδικασία: Συζήτηση στην ολομέλεια, επισημαίνοντας τα συμπεράσματα της προηγούμενης μέρας. Αφού έχουμε καταλήξει ότι η Σταυρούλα είναι μια χαμηλών τόνων, παθητική και υπόδουλη στον άνδρα της γυναίκα, και ο Φατσέας ένας αυταρχικός και δεσποτικός άνδρας, θέτουμε στα παιδιά την παρακάτω ερώτηση:

Θα μπορούσε να είναι αλλιώς; Θα μπορούσε μια γυναίκα να μιλάει με διαφορετικό τρόπο από αυτόν που μιλάει η Σταυρούλα;

Δραστηριότητα 2: Προβάλλουμε απόσπασμα από το *Καφέ της Χαράς* με πρωταγωνίστρια τη Χαρά. Π.χ.:

- <http://www.youtube.com/watch?v=P0DP7hAOoec> (38:26-40:05').

Διαδικασία: Ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια με τις παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Παρατηρήσατε πώς μιλάει η Χαρά;
- 2) Η Χαρά μιλάει με τον ίδιο τρόπο όπως και η Σταυρούλα; Αν ναι, γιατί; Αν όχι, γιατί;
- 3) Η Χαρά μιλάει διαφορετικά ή με παρόμοιο τρόπο σε σχέση με τον Πώποτα;
- 4) Έχετε ακούσει κάποια γυναίκα να μιλάει σαν τη Χαρά; Πού;
- 5) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο ντυσίματος των δύο χαρακτήρων;
- 6) Εσείς πώς θα προτιμούσατε να μιλάτε (στα κορίτσια);
- 7) Πώς θα προτιμούσατε να μιλάνε τα κορίτσια (στα αγόρια);

Δραστηριότητα 3: Παιχνίδι ρόλων.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και ζητάμε να παίξουν ένα μικρό σκετσάκι στην ολομέλεια μεταξύ ανδρών και γυναικών, υιοθετώντας τον αρσενικό ή/και τον θηλυκό τρόπο ομιλίας, κατά τη βούλησή τους.

14^η ενότητα

Προσάδιο

Διάρκεια: 20'

Στόχος: Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με διαφορετικούς τρόπους ομιλίας από άτομα διαφορετικού κοινωνικού φύλου και να διαπιστώσουν τις έμφυλες διαφορές στον τρόπο ομιλίας και τα χαρακτηριστικά του 'αρσενικού' και 'θηλυκού' γλωσσικού ύφους, καθώς και τα έμφυλα στερεότυπα που συνοδεύουν την τηλεοπτική τους αναπαράσταση.

Δραστηριότητα: Προβάλλουμε στα παιδιά απόσπασμα από την ταινία Winx «Το μυστικό του Χαμένου Βασιλείου»:

- <https://www.youtube.com/watch?v=zOD0ms2Aklo> (3:17'-7:31').

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια. Τίθενται στα παιδιά οι παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Παρατηρήσατε πώς μιλάνε τα κορίτσια/οι Winx;
- 2) Πώς παρουσιάζονται οι Winx;
- 3) Έχετε ακούσει κάποια να μιλάει όπως οι Winx;
- 4) Εσείς μιλάτε όπως οι Winx;
- 5) Θα μπορούσατε να έχετε κάποιο φίλο/η που να μιλάει όπως οι Winx;

Κύρια Δραστηριότητα

Διάρκεια: 70'

Στόχοι: Να αντιληφθούν τα παιδιά πως οι δύο γυναικείοι χαρακτήρες μιλούν διαφορετικά, με τον έναν να χρησιμοποιεί 'θηλυκό' τρόπο ομιλίας και τον άλλο να χρησιμοποιεί 'αρσενικό' τρόπο ομιλίας. Επίσης, να αντιληφθούν ότι με αυτόν τον τρόπο, αναπαράγονται συγκεκριμένα έμφυλα στερεότυπα στην τηλεόραση, για το πώς μιλάει και συμπεριφέρεται μια 'παραδοσιακή/ παθητική' και μια 'προοδευτική/ δυναμική γυναίκα'.

Δραστηριότητα 1: Προβολή Κωνσταντίνου & Ελένης

- <http://www.youtube.com/watch?v=k4bgX2c19C0> (επεισόδιο:1, 14:58-16:13, 36:41-37:58).
- <http://www.youtube.com/watch?v=F6xVDJiuzro> (επεισόδιο:2, 06:35-08:10, 08:52-09:36).

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια για το βίντεο. Τίθενται στα παιδιά οι παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Πώς σας φάνηκε αυτό που παρακολουθήσαμε; Σας άρεσε;
- 2) Παρατηρήσατε πώς μιλάει η Ελένη;
- 3) Παρατηρήσατε πώς μιλάει η Ματίνα;
- 4) Πώς παρουσιάζεται η Ελένη; Γιατί;
- 5) Πώς παρουσιάζεται η Ματίνα; Γιατί;

- 6) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στο ντύσιμό τους/στην εξωτερική τους εμφάνιση;
- 7) Έχετε ακούσει κάποια γυναίκα να μιλάει όπως η Ελένη;
- 8) Έχετε ακούσει κάποια γυναίκα να μιλάει όπως η Ματίνα;
- 9) Θα μπορούσατε να έχετε μια φίλη που να μιλάει όπως η Ελένη; Γιατί;
- 10) Θα μπορούσατε να έχετε μια φίλη που να μιλάει όπως η Ματίνα; Γιατί;
- 11) Τι συναισθήματα σας προκαλεί η Ελένη και τι η Ματίνα; Γιατί;
- 12) Εσείς θα μπορούσατε να μιλάτε να μιλάτε σαν την Ελένη ή σαν την Ματίνα; Γιατί;
- 13) Πιστεύετε ότι όλες οι γυναίκες μιλούσαν σαν την Ελένη ή σαν την Ματίνα; Γιατί;

Δραστηριότητα 2: Παραλλαγή παντομίμας.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και αφού έχουν ήδη καταγράψει σε ένα χαρτόνι τις εκφράσεις που χρησιμοποίησαν οι ηρωίδες των αποσπασμάτων που παρακολούθησαν (με τη βοήθεια της νηπιαγωγού στα παιδιά προσχολικής ηλικίας), ο αρχηγός της μίας ομάδας ορίζει έναν χαρακτήρα στον αρχηγό της άλλης ομάδας, και ο αρχηγός της αντίπαλης ομάδας προσπαθεί να τον περιγράψει στην ομάδα του, χρησιμοποιώντας τις χαρακτηριστικές εκφράσεις της ηρωίδας. Εάν η ομάδα καταφέρει να βρει το πρόσωπο που περιεγράφηκε, τότε είναι η νικήτρια.

Κριτική Αναπλαισίωση

Διάρκεια 45'

Στόχος: Να οργανώσουν τα παιδιά τη γνώση για την κοινωνική ποικιλότητα λόγω φύλου και να τη μεταφέρουν με κριτικό τρόπο σε ένα νέο πλαίσιο.

Δραστηριότητα: Κατασκευή πορτρέτου με τους ήρωες της σειράς και παιχνίδια ρόλων.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και ζητάμε να κατασκευάσουν μάσκες με τις δύο ηρωίδες από το σήριαλ που συζητήσαμε, και στη συνέχεια να παίξουν ένα μικρό σκετσάκι στην ολομέλεια, μιας παραδοσιακής ή μίας δυναμικής γυναίκας αλλά με διαφορετικό τρόπο από αυτό που είδαν στο απόσπασμα.

15^η ενότητα

Προστάδιο

Διάρκεια: 20'

Στόχος: Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με διαφορετικούς τρόπους ομιλίας από άτομα διαφορετικού κοινωνικού φύλου και να διαπιστώσουν τις έμφυλες διαφορές στον τρόπο ομιλίας και τα χαρακτηριστικά του 'αρσενικού' και 'θηλυκού' γλωσσικού ύφους, καθώς και τα έμφυλα στερεότυπα που συνοδεύουν την τηλεοπτική τους αναπαράσταση.

Δραστηριότητα: Προβάλλουμε στα παιδιά αποσπάσματα από παιδικές διαφημίσεις:

- <https://www.youtube.com/watch?v=RisMuD4TI9w>
- https://www.youtube.com/watch?v=Z_5M8XZrdbM
- <https://www.youtube.com/watch?v=ep6Yx9vU47E>

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια. Τίθενται στα παιδιά οι παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Παρατηρήσατε πώς μιλάνε τα κορίτσια;
- 2) Με τι προϊόν συνδέονται τα κορίτσια; Γιατί;
- 3) Έχετε ακούσει κάποιον να μιλάει όπως τα κορίτσια των διαφημίσεων;
- 4) Εσείς μιλάτε όπως τα κορίτσια των διαφημίσεων; Αν ναι, πότε;
- 5) Θα μπορούσατε να έχετε κάποιο φίλο/η που να μιλάει όπως τα κορίτσια των διαφημίσεων;

Κύρια Δραστηριότητα

Διάρκεια: 70'

Στόχοι: Να αντιληφθούν τα παιδιά πως οι δύο χαρακτήρες μιλούν με τον ίδιο τρόπο, τον 'θηλυκό' τρόπο ομιλίας, αν και ανήκουν σε διαφορετικό κοινωνικό φύλο. Επίσης, να αντιληφθούν ότι με αυτόν τον τρόπο, αναπαράγονται παραδοσιακά έμφυλα στερεότυπα στην τηλεόραση όπως η αναπαράσταση της γυναίκας ως αντικείμενου θαυμασμού από τους άνδρες και η αναπαράσταση του άνδρα ως παραδοσιακού καβαλιέρου.

Δραστηριότητα 1: Προβολή αποσπάσματος της ταινίας *Winx: Το μυστικό του Χαμένου Βασιλείου*:

- <https://www.youtube.com/watch?v=zOD0ms2Aklo> (16:37-17:59).

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια για το βίντεο. Τίθενται στα παιδιά οι παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Πώς σας φάνηκε αυτό που παρακολουθήσαμε; Σας άρεσε;
- 2) Παρατηρήσατε πώς μιλάνε οι Winx;
- 3) Παρατηρήσατε πώς μιλάνε τα αγόρια;
- 4) Πώς παρουσιάζονται οι Winx; Γιατί;
- 5) Πώς παρουσιάζονται τα αγόρια; Γιατί;

- 6) Έχετε ακούσει κάποια γυναίκα να μιλάει όπως οι Winx;
- 7) Έχετε ακούσει κάποιον άνδρα να μιλάει όπως αυτά τα αγόρια;
- 8) Τι συναισθήματα σας προκαλούν οι Winx και ποια τα αγόρια;
- 9) Θα μπορούσατε να έχετε κάποιο φίλο που να μιλάει όπως αυτά τα αγόρια; Γιατί;
- 10) Θα μπορούσατε να έχετε κάποια φίλη που να μιλάει όπως οι Winx; Γιατί;
- 11) Εσείς θα μπορούσατε να μιλάτε όπως οι Winx ή τα αγόρια; Γιατί;
- 12) Πιστεύετε πώς έτσι μιλούν οι άνδρες στις γυναίκες; Υπάρχουν άνδρες σαν αυτά τα αγόρια και γυναίκες σαν τις Winx;

Δραστηριότητα 2: Καταγραφή των εκφράσεων του τρόπου ομιλίας των χαρακτήρων.

Διαδικασία: Τα παιδιά δουλεύουν σε ομάδες. Καταγράφουν σε ένα μεγάλο χαρτόνι (τα παιδιά του νηπιαγωγείου θα τα βοηθήσει η νηπιαγωγός, ενώ τα παιδιά του Δημοτικού μόνα τους), εκφράσεις που χρησιμοποίησαν αντίστοιχα οι ήρωες και συζητάμε στην ολομέλεια τις διαφορές στις εκφράσεις που χρησιμοποιούν.

Κριτική Αναπλαισίωση

Διάρκεια: 45'

Στόχος: Να οργανώσουν τα παιδιά τη γνώση για την κοινωνική ποικιλότητα λόγω φύλου και να τη μεταφέρουν με κριτικό τρόπο σε ένα νέο πλαίσιο.

Δραστηριότητα 1: Κριτική συζήτηση για τον τρόπο ομιλίας των δύο φύλων.

Διαδικασία: Συζήτηση στην ολομέλεια, επισημαίνοντας τα συμπεράσματα της προηγούμενης συζήτησης. Αφού έχουμε καταλήξει ότι οι Winx είναι κορίτσια που ενδιαφέρονται για την εξωτερική τους εμφάνιση και πως θα είναι αρεστές στα αγόρια τους, και τα αγόρια παρουσιάζονται ως ευγενικοί και 'τζέντλεμαν', θέτουμε στα παιδιά την παρακάτω ερώτηση: *Θα μπορούσε να είναι αλλιώς; Θα μπορούσε μια γυναίκα να μιλάει με διαφορετικό τρόπο από αυτόν που μιλάνε οι Winx;*

Δραστηριότητα 2: Προβάλλουμε απόσπασμα από το *Δεσποινίς Διευθυντής:*

- <https://www.youtube.com/watch?v=fahw1XqtcpI> (14:32-18:05, 18:06-19:08)

Διαδικασία: Ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια με τις παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Παρατηρήσατε πως μιλάει η Λίλα;
- 2) Η Λίλα μιλάει με τον ίδιο τρόπο όπως και οι Winx; Αν ναι, γιατί; Αν όχι, γιατί;
- 3) Έχετε ακούσει κάποια γυναίκα να μιλάει όπως η Λίλα; Πού;
- 4) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο ντυσίματος της Λίλας;
- 5) Εσείς πώς θα προτιμούσατε να μιλάτε (απευθυνόμενη στα κορίτσια);
- 6) Πώς θα προτιμούσατε να μιλάνε τα κορίτσια (απευθυνόμενη στα αγόρια);

Δραστηριότητα 3: Κατασκευή μάσκας με τους ήρωες των αποσπασμάτων και παιχνίδι ρόλων.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και ζητάμε να κατασκευάσουν μάσκες με τους ήρωες των αποσπασμάτων που παρακολούθησαν, και κατόπιν να παίξουν ένα μικρό σκετσάκι στην ολομέλεια, υιοθετώντας τον ανάλογο τρόπο ομιλίας.

16^η ενότητα

Προστάδιο

Διάρκεια: 20'

Στόχος: Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με διαφορετικούς τρόπους ομιλίας από άτομα διαφορετικού κοινωνικού φύλου και να διαπιστώσουν τις έμφυλες διαφορές στον τρόπο ομιλίας και τα χαρακτηριστικά του 'αρσενικού' και 'θηλυκού' γλωσσικού ύφους, καθώς και τα έμφυλα στερεότυπα που συνοδεύουν την τηλεοπτική τους αναπαράσταση.

Δραστηριότητα: Προβάλλουμε στα παιδιά απόσπασμα από την παιδική σειρά *Στρουμφάκια*:

- http://www.youtube.com/watch?v=1T4KLGvU_k (6.30-8.56).

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια. Τίθενται στα παιδιά οι παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Πώς σας φάνηκε αυτό που παρακολουθήσαμε; Σας άρεσε;
- 2) Παρατηρήσατε πώς μιλάει η Στρουμφίτα;
- 3) Παρατηρήσατε πώς μιλάνε τα αρσενικά Στρουμφάκια και το ξωτικό;
- 4) Υπάρχει κάποια διαφορά στον τρόπο ομιλίας των δύο φύλων;
- 5) Παρατηρείτε διαφορά στον τρόπο που συμπεριφέρεται η Στρουμφίτα και στον τρόπο που συμπεριφέρονται τα αρσενικά Στρουμφάκια και το ξωτικό;
- 6) Εσείς έχετε ακούσει κάποιον/ κάποια να μιλάει όπως η Στρουμφίτα ή τα αρσενικά Στρουμφάκια και το ξωτικό;
- 7) Πιστεύετε πως έτσι μιλάνε και συμπεριφέρονται τα αγόρια και τα κορίτσια;
- 8) Εσείς μιλάτε και συμπεριφέρεστε με αυτόν τον τρόπο; Αν ναι, πότε;
- 9) Θα μπορούσατε να έχετε κάποιον φίλο ή κάποια φίλη που να μιλάει όπως η Στρουμφίτα ή τα αρσενικά Στρουμφάκια και το ξωτικό;

Κύρια Δραστηριότητα

Διάρκεια: 70'

Στόχος: Να αντιληφθούν τα παιδιά πως οι δύο χαρακτήρες μιλούν διαφορετικά, με τον γυναικείο να χρησιμοποιεί 'θηλυκό' τρόπο ομιλίας και τον ανδρικό χαρακτήρα να χρησιμοποιεί 'αρσενικό' τρόπο ομιλίας. Επίσης, να αντιληφθούν ότι, με αυτόν τον τρόπο, αναπαράγονται παραδοσιακά έμφυλα στερεότυπα στην τηλεόραση, όπως η παθητικότητα για τη γυναίκα και ο δεσποτισμός για τον άνδρα.

Δραστηριότητα 1^η: Προβολή αποσπάσματος από την ελληνική ταινία *Η δε γυνή να φοβήται τον άνδρα*:

- <https://www.youtube.com/watch?v=SebMOCznAmE> (Ελένη-Αντωνάκης/ 15.40-19.50, 40.00-43.35, 49.39-51.37).

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια για το παραπάνω απόσπασμα. Τίθενται στα παιδιά οι παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Πώς σας φάνηκε αυτό που παρακολουθήσαμε; Σας άρεσε;

- 2) Παρατηρήσατε πώς μιλάει η Ελενίτσα;
- 3) Παρατηρήσατε πώς μιλάει ο Αντωνάκης;
- 4) Πώς παρουσιάζεται ο Αντωνάκης (π.χ. απότομος, δεσποτικός, αγενής); Είναι καλός/ κακός; Γιατί;
- 5) Πώς παρουσιάζεται η Ελενίτσα (π.χ. τρυφερή, προστατευτική, ρομαντική, ευγενική); Είναι καλή/ κακή; Γιατί;
- 6) Πώς συμπεριφέρεται η Ελενίτσα στον Αντωνάκη και πώς ο Αντωνάκης στην Ελενίτσα;
- 7) Ποιες είναι οι ασχολίες/ τα ενδιαφέροντα της Ελενίτσας και ποιες/ ποια του Αντωνάκη;
- 8) Έχετε ακούσει κάποια γυναίκα να μιλάει όπως η Ελενίτσα;
- 9) Έχετε ακούσει κάποιον άντρα να μιλάει όπως ο Αντωνάκης;
- 10) Ποια συναισθήματα σας προκαλεί η Ελενίτσα και ποια ο Αντωνάκης;
- 11) Θα μπορούσατε να έχετε κάποιον φίλο που να μιλάει όπως ο Αντωνάκης; Γιατί;
- 12) Θα μπορούσατε να έχετε κάποια φίλη που να μιλάει όπως η Ελενίτσα; Γιατί;
- 13) Εσείς θα μπορούσατε να μιλάτε όπως ο Αντωνάκης ή η Ελενίτσα;
- 14) Πιστεύετε πώς έτσι μιλούν οι άνδρες στις γυναίκες; Υπάρχουν άνδρες σαν τον Αντωνάκη και γυναίκες σαν την Ελενίτσα;

Δραστηριότητα 2^η: Κατασκευή μάσκας/ ζωγραφιάς.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και τους ζητάμε να προβληματιστούν, να συζητήσουν και να μας παρουσιάσουν στην ολομέλεια τα συναισθήματα που τους προκαλεί ο Αντωνάκης ή η Ελενίτσα, είτε ζωγραφίζοντας είτε κατασκευάζοντας μια μάσκα (το αφήνουμε ως επιλογή στην κάθε ομάδα).

Κριτική Αναπλαισίωση

Διάρκεια: 45'

Στόχος: Να οργανώσουν τα παιδιά τη γνώση για την κοινωνική ποικιλότητα λόγω φύλου και να τη μεταφέρουν με κριτικό τρόπο σε ένα νέο πλαίσιο.

Δραστηριότητα 1^η: Κριτική συζήτηση για τον τρόπο ομιλίας των δύο φύλων.

Διαδικασία: Συζήτηση στην ολομέλεια, επισημαίνοντας τα συμπεράσματα της προηγούμενης μέρας. Αφού έχουμε καταλήξει ότι η Ελενίτσα είναι μια χαμηλών τόνων, παθητική και υπόδουλη στον άνδρα της γυναίκα και ο Αντωνάκης ένας αυταρχικός και δεσποτικός άνδρας, θέτουμε στα παιδιά την παρακάτω ερώτηση:

Θα μπορούσε να είναι αλλιώς; Θα μπορούσε μια γυναίκα να μιλάει και να συμπεριφέρεται με διαφορετικό τρόπο από αυτόν που μιλάει η Ελενίτσα και ένας άντρας με διαφορετικό τρόπο από αυτόν που μιλάει και συμπεριφέρεται ο Αντωνάκης;

Δραστηριότητα 2^η: Προβολή βίντεο από την τηλεοπτική σειρά *Μην αρχίζεις τη μουρμούρα*:

- <https://www.youtube.com/watch?v=wz-W8henkeM> (Χάρης – Βάσω / Επεισόδιο 18 / 2.33-4.27, 8.20-9.50, 13.59-15.33, 30.32-32.48).

Διαδικασία: Ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια με τις παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Παρατηρήσατε πώς μιλάει η Βάσω και πώς μιλάει ο Χάρης;
- 2) Η Βάσω μιλάει με τον ίδιο τρόπο που μιλάει η Ελενίτσα; Αν ναι, γιατί; Αν όχι, γιατί;
- 3) Ο Χάρης μιλάει με τον ίδιο τρόπο που μιλάει ο Αντωνάκης; Αν ναι, γιατί; Αν όχι γιατί;
- 4) Η Βάσω μιλάει διαφορετικά σε σχέση με τον Χάρη ή με παρόμοιο τρόπο;
- 5) Σε ποιες περιπτώσεις η Βάσω υιοθετεί ένα πιο 'θηλυκό' ύφος ομιλίας;
- 6) Ποιες ασχολίες/ ενδιαφέροντα έχει η Βάσω και ποια ο Χάρης; Μοιάζουν οι ασχολίες τους με τις αντίστοιχες του Αντωνάκη και της Ελενίτσας;
- 7) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο ντυσίματος της Βάσω και της Ελενίτσας;
- 8) Έχετε ακούσει κάποια γυναίκα να μιλάει όπως η Βάσω; Πού;
- 9) Έχετε ακούσει κάποιον άντρα να μιλάει όπως ο Χάρης; Πού;
- 10) Εσείς πώς θα προτιμούσατε να μιλάτε; (τα κορίτσια έχουν να επιλέξουν μεταξύ Ελενίτσας και Βάσως και τα αγόρια μεταξύ Αντωνάκη και Χάρη)
- 11) Εσείς πώς θα προτιμούσατε να μιλάνε τα αγόρια; (στα κορίτσια)
- 12) Εσείς πώς θα προτιμούσατε να μιλάνε τα κορίτσια; (στα αγόρια)

Δραστηριότητα 3^η: Κατασκευή μάσκας και υπόδηση ρόλων.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και τους ζητάμε να κατασκευάσουν μάσκα με τον αγαπημένο τους ήρωα από το σίριαλ που συζητήσαμε. Στη συνέχεια, τους ζητάμε να παρουσιάσουν δύο σκετσάκια με πρωταγωνιστές τον Χάρη και τη Βάσω. Στο πρώτο σκετσάκι, ο Χάρης και η Βάσω είναι συνάδελφοι στο γραφείο και στο δεύτερο σκετσάκι ο Χάρης και η Βάσω παρουσιάζονται ως ζευγάρι στο σπίτι του. Τα παιδιά θα επιλέξουν ποιον τρόπο ομιλίας θα υιοθετήσει ο Χάρης και ποιον η Βάσω ανάλογα με την περίπτωση (πότε δηλαδή θα υιοθετηθεί το 'θηλυκό' ή 'αρσενικό' ύφος ομιλίας).

17^η ενότητα

Προστάδιο

Διάρκεια: 20'

Στόχος: Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με διαφορετικούς τρόπους ομιλίας από άτομα διαφορετικού κοινωνικού φύλου και να διαπιστώσουν τις έμφυλες διαφορές στον τρόπο ομιλίας και τα χαρακτηριστικά του 'αρσενικού' και 'θηλυκού' γλωσσικού ύφους, καθώς και τα έμφυλα στερεότυπα που συνοδεύουν την τηλεοπτική τους αναπαράσταση.

Δραστηριότητα: Προβολή βίντεο *Το άντρο του Ken (Barbie)*

- <https://www.youtube.com/watch?v=34w1NdAzrJQ>

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια. Τίθενται στα παιδιά οι παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Παρατηρήσατε πώς μιλάνε τα κορίτσια του αποσπάσματος;
- 2) Παρατηρήσατε πώς μιλάνε τα αγόρια του αποσπάσματος;
- 3) Μιλάνε διαφορετικά τα κορίτσια από τα αγόρια; Αν ναι, ποιες διαφορές εντοπίζετε;
- 4) Τα αγόρια και τα κορίτσια του αποσπάσματος έχουν τα ίδια ή διαφορετικά ενδιαφέροντα; Ποια είναι αυτά;
- 5) Πώς συμπεριφέρονται τα αγόρια/ κορίτσια του αποσπάσματος;
- 6) Έχετε ακούσει κάποιον να μιλάει όπως τα αγόρια/κορίτσια του αποσπάσματος;
- 7) Εσείς μιλάτε όπως τα αγόρια/κορίτσια του αποσπάσματος; Αν ναι, πότε;
- 8) Εσείς συμπεριφέρεστε όπως τα αγόρια/ κορίτσια του αποσπάσματος;
- 9) Θα μπορούσατε να έχετε κάποιο φίλο/-η που να μιλάει και συμπεριφέρεται όπως τα αγόρια/κορίτσια του αποσπάσματος;

Κύρια Δραστηριότητα

Διάρκεια: 70'

Στόχοι: Να αντιληφθούν τα παιδιά πως οι τρεις τηλεοπτικοί χαρακτήρες μιλούν διαφορετικά, με τον γυναικείο να χρησιμοποιεί 'θηλυκό' τρόπο ομιλίας και τον ανδρικό χαρακτήρα να χρησιμοποιεί 'αρσενικό' τρόπο ομιλίας. Επίσης, να αντιληφθούν ότι, με αυτόν τον τρόπο, αναπαράγονται παραδοσιακά έμφυλα στερεότυπα στην τηλεόραση, όπως η παθητικότητα, η αφέλεια και το «νάζι» για τη γυναίκα, ενώ ο δεσποτισμός για τον άνδρα.

Δραστηριότητα 1^η: Προβολή αποσπασμάτων από την τηλεοπτική σειρά 50-50:

- <https://www.youtube.com/watch?v=oEvCHPaURZk> (Μαράκι - Παυλίτος / 10^ο επεισόδιο, 17.53-19.20).
- <https://www.youtube.com/watch?v=kAGXoyAyTYk> (Ειρήνη - Παύλος / 1^ο επεισόδιο, 2.07-2.48, 24.49-25.57).
- <https://www.youtube.com/watch?v=EubXI1-BBT0> (Ειρήνη - Παύλος / 2^ο επεισόδιο, 6.19-7.43).

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια μετά την προβολή των παραπάνω αποσπασμάτων. Τίθενται στα παιδιά οι εξής ερωτήσεις:

- 1) Πώς σας φάνηκε αυτό που παρακολουθήσαμε; Σας άρεσε;
- 2) Παρατηρήσατε πώς μιλάει η Ειρήνη;
- 3) Παρατηρήσατε πώς μιλάει το Μαράκι;
- 4) Παρατηρήσατε πώς μιλάει ο Παύλος;
- 5) Υπάρχει κάποια διαφορά στον τρόπο που μιλάει ο Παύλος στην Ειρήνη και σε αυτόν που μιλάει στο Μαράκι; Για ποιον λόγο πιστεύετε;
- 6) Η Ειρήνη με τη Μαρία μιλάνε με παρόμοιο ή με διαφορετικό τρόπο;
- 7) Πώς συμπεριφέρεται ο Παύλος στην Ειρήνη και πώς η Ειρήνη στον Παύλο;
- 8) Πώς συμπεριφέρεται ο Παύλος στη Μαρία και πώς η Μαρία στον Παύλο;
- 9) Εντοπίσατε κάποια διαφορά στον τρόπο ντυσίματος/ στην εξωτερική εμφάνιση της Ειρήνης και της Μαρίας;
- 10) Τα σπίτια της Ειρήνης και της Μαρίας έχουν διαφορά; Γιατί πιστεύετε; Τι επιδιώκεται να υπογραμμιστεί;
- 11) Υπάρχουν διαφορές στις ασχολίες/ ενδιαφέροντα του Παύλου και της Ειρήνης;
- 12) Παρουσιάζουν διαφορές τα ενδιαφέροντα και η συμπεριφορά της Ειρήνης και της Μαρίας;
- 13) Πώς παρουσιάζεται ο Παύλος; Είναι καλός/ κακός; Γιατί;
- 14) Πώς παρουσιάζεται η Ειρήνη; Είναι καλή/ κακιά; Γιατί;
- 15) Πώς παρουσιάζεται το Μαράκι; Είναι καλή κακιά; Γιατί;
- 16) Ποια συναισθήματα σας δημιουργεί ο Παύλος, ποια η Ειρήνη και ποια η Μαρία;
- 17) Έχετε ακούσει κάποιον άνδρα να μιλάει όπως ο Παύλος;
- 18) Έχετε ακούσει κάποια γυναίκα να μιλάει όπως η Ειρήνη ή η Μαρία;
- 19) Θα μπορούσατε να έχετε κάποιον φίλο που να μιλάει όπως ο Παύλος; Γιατί;
- 20) Θα μπορούσατε να έχετε κάποια φίλη που να μιλάει όπως η Ειρήνη; Γιατί;
- 21) Θα μπορούσατε να έχετε κάποια φίλη που να μιλάει όπως το Μαράκι; Γιατί;
- 22) Πιστεύετε πως όλοι οι άνδρες μιλάνε όπως ο Παύλος; Για ποιον λόγο;
- 23) Πιστεύετε πως όλες οι γυναίκες μιλάνε όπως η Ειρήνη ή η Μαρία; Για ποιον λόγο;
- 24) Εσείς θα μπορούσατε να μιλάτε όπως κάποιος από αυτούς τους χαρακτήρες; Όπως ποιος θα προτιμούσατε; Γιατί;

Δραστηριότητα 2^η: Καταγραφή εκφράσεων από τον 'αρσενικό' και 'θηλυκό' τρόπο ομιλίας.

Διαδικασία: Τα παιδιά δουλεύουν σε ομάδες. Καταγράφουν σε ένα μεγάλο χαρτόνι, εκφράσεις που χρησιμοποίησαν αντίστοιχα οι τρεις χαρακτήρες και συζητάμε στην ολομέλεια τις διαφορές στις εκφράσεις που χρησιμοποιούν. Στο νηπιαγωγείο βοηθάει ο/η εκπαιδευτικός στην καταγραφή των εκφράσεων αυτών.

Κριτική Αναπλασιώση

Διάρκεια: 45'

Στόχος: Να οργανώσουν τα παιδιά τη γνώση για την κοινωνική ποικιλότητα λόγω φύλου και να τη μεταφέρουν με κριτικό τρόπο σε ένα νέο πλαίσιο.

Δραστηριότητα 1^η: Κριτική συζήτηση για τον τρόπο ομιλίας των δύο φύλων.

Διαδικασία: Συζήτηση στην ολομέλεια, επισημαίνοντας τα συμπεράσματα της προηγούμενης μέρας. Αφού έχουμε καταλήξει ότι η Ειρήνη είναι μια χαμηλών τόνων, παθητική και υπόδουλη στον άνδρα της γυναίκα και το Μαράκι μια αφελής και ναζιάρια γυναίκα, καθώς και ότι ο Παύλος είναι ένας αυταρχικός και δεσποτικός άνδρας απέναντι στην Ειρήνη, αλλά και περιπαικτικός και εν μέρει υποτιμητικός απέναντι στη Μαρία, θέτουμε στα παιδιά την παρακάτω ερώτηση;

Θα μπορούσε να είναι αλλιώς; Θα μπορούσε μια γυναίκα να μιλάει και να συμπεριφέρεται με διαφορετικό τρόπο από αυτόν που μιλάνε η Ειρήνη και η Μαρία και ένας άντρας με διαφορετικό τρόπο από αυτόν που μιλάει και συμπεριφέρεται ο Παύλος;

Δραστηριότητα 2^η: Προβολή αποσπασμάτων από την τηλεοπτική σειρά 50-50 με πρωταγωνίστρια την Ελισάβετ:

- <https://www.youtube.com/watch?v=5IAhCvDHIOY> (Βέτα - Νικηφόρος / 3^ο επεισόδιο 10.27-15.10).
- <https://www.youtube.com/watch?v=uPOxLQI1c64> (Μαράκι – Ξανθίπη – Βέτα / 11^ο επεισόδιο, 37.57-41).
- https://www.youtube.com/watch?v=F_OJ1339-Nc (επεισόδιο 14 / Βέτα-Νικηφόρος) 22.46-24.33.

Διαδικασία: Μετά την προβολή των αποσπασμάτων ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια. Τίθενται στα παιδιά οι παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Παρατηρήσατε τον τρόπο με τον οποίο μιλάει η Ελισάβετ;
- 2) Η Ελισάβετ μιλάει όπως η Ειρήνη ή η Μαρία; Αν ναι, γιατί; Αν όχι, γιατί;
- 3) Η Ελισάβετ συμπεριφέρεται στον Νικηφόρο όπως η Ειρήνη ή η Μαρία στον Παύλο;
- 4) Η Ελισάβετ μιλάει διαφορετικά ή παρόμοια σε σχέση με τον Νικηφόρο;
- 5) Ο Νικηφόρος μιλάει όπως ο Παύλος; Αν ναι, γιατί; Αν όχι, γιατί;
- 6) Ποια ενδιαφέροντα έχει η Ελισάβετ και ποια ο Νικηφόρος; Μοιάζουν τα ενδιαφέροντά τους με αυτά της Ειρήνης ή της Μαρίας και του Παύλου;
- 7) Εντοπίζετε κάποια διαφορά στο ντύσιμο της Ελισάβετ και σε σύγκριση με αυτό της Ειρήνης ή της Μαρίας;
- 8) Έχετε ακούσει κάποια γυναίκα να μιλάει όπως η Ελισάβετ; Πού;
- 9) Έχετε ακούσει κάποιον άντρα να μιλάει όπως ο Νικηφόρος; Πού;
- 10) Εσείς πώς θα προτιμούσατε να μιλάτε; (τα κορίτσια έχουν να επιλέξουν μεταξύ Ειρήνης, Μαρίας και Ελισάβετ και τα αγόρια μεταξύ Παύλου και Νικηφόρου)
- 11) Εσείς πώς θα προτιμούσατε να μιλάνε τα αγόρια; (στα κορίτσια)
- 12) Εσείς πώς θα προτιμούσατε να μιλάνε τα κορίτσια; (στα αγόρια)

Δραστηριότητα 3^η: Κατασκευή μάσκας με τους ήρωες από τη σειρά και παιχνίδι ρόλων.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και ζητάμε να κατασκευάσουν μάσκες με τον ήρωα που συμπαθούν περισσότερο από το σήριαλ που συζητήσαμε και στη συνέχεια να παίξουν ένα μικρό σκετσάκι στην ολομέλεια, όπου ο Παύλος, ο Νικηφόρος, η Ελισάβετ και η Μαρία συζητούν παρέα για τις καλοκαιρινές τους διακοπές. Τα παιδιά επιλέγουν το ομιλιακό ύφος που θα υιοθετήσει ο κάθε χαρακτήρας.

Μαθαίνουμε για τις γλωσσικές διαφορές: Η γυναίκα της πόλης και η γυναίκα του χωριού

18^η ενότητα

Προστάδιο

Διάρκεια: 20'

Στόχος: Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με διαφορετικούς τρόπους ομιλίας από άτομα με διαφορετικά κοινωνικά χαρακτηριστικά (κοινωνική τάξη, γεωγραφική προέλευση) και να διαπιστώσουν πώς αναπαρίσταται στην τηλεόραση 'η γυναίκα της πόλης' και η 'γυναίκα του χωριού'.

Δραστηριότητα: Προβολή αποσπάσματος από το σήριαλ *Καφέ της Χαράς* :

- http://www.youtube.com/watch?v=26XR_E1yWWA (επ. 4 8:20-10:09').

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια με τις εξής ερωτήσεις:

- 1) Παρατηρήσατε πώς μιλάει η Χαρά;
- 2) Παρατηρήσατε πώς μιλάει η Σταυρούλα;
- 3) Για ποιο πράγμα μιλάνε οι δύο γυναίκες;
- 4) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο με τον οποίο είναι ντυμένες οι δύο γυναίκες;
- 5) Παρατηρήσατε κάποια προβλήματα επικοινωνίας μεταξύ τους; Γιατί πιστεύετε συνέβη αυτό;
- 6) Έχετε ακούσει κάποια γυναίκα να μιλάει όπως η Χαρά;
- 7) Έχετε ακούσει κάποια γυναίκα να μιλάει όπως η Σταυρούλα;
- 8) Η Χαρά και η Σταυρούλα έχουν την ίδια άποψη για το «καφέ»/ «καφενείο» που θέλει να ανοίξει η Χαρά;
- 9) Τι πιστεύει η Σταυρούλα για τους άνδρες του χωριού; Τι πιστεύει η Χαρά;

Κύρια Δραστηριότητα

Διάρκεια: 70'

Στόχοι: Να κατανοήσουν τα παιδιά την τηλεοπτική αναπαράσταση της 'γυναίκας από την πόλη' εν. 'γυναίκας από το χωριό', ότι αφορά μια εικόνα στερεοτυπική και σύνθετη που συνδέεται με φύλο/έμφυλη ταυτότητα και κοινωνική τάξη, εκτός από τη γεωγραφική προέλευση, και πως τονίζονται περισσότερο οι διαφορές από τις ομοιότητες που μπορεί ενδεχομένως να έχουν.

Δραστηριότητα 1: Προβολή βίντεο *Κάτω Παρτάλι*:

- <http://www.youtube.com/watch?v=xd7fn2nRSgl>

Διαδικασία: Συζήτηση στην ολομέλεια με τις παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο που μιλάει η Βίβιαν σε σχέση με τις γυναίκες του χωριού;
- 2) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο που μιλάνε οι γυναίκες;
- 3) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο που μιλάει η Βίβιαν;

- 4) Παρατηρήσατε κάποια προβλήματα επικοινωνίας; Για ποιο λόγο συνέβησαν;
- 5) Παρατηρήσατε διαφορές στο τρόπο ντυσίματος της Βίβιαν και των γυναικών του χωριού;
- 6) Πώς παρουσιάζεται η Βίβιαν και πώς οι γυναίκες του χωριού;
- 7) Γιατί η Βίβιαν θέλει να αλλάξει το όνομα της Παναγιώταινας; Γιατί πιστεύετε ότι το έκανε αυτό;
- 8) Τι πιστεύει η Βίβιαν ότι πρέπει να κάνουν οι άνδρες και τι οι γυναίκες του χωριού;
- 9) Έχετε παρατηρήσει γυναίκες που ζουν στην πόλη να μιλούν όπως η Βίβιαν;
- 10) Έχετε παρατηρήσει αν όλες οι γυναίκες του χωριού μιλούν όπως αυτές του σήριαλ;
- 11) Θα μπορούσαν οι γυναίκες της πόλης και του χωριού να είναι αλλιώς; Είναι τόσο διαφορετικές στην πραγματικότητα;

Δραστηριότητα 2: Ζωγραφιά του αγαπημένου χαρακτήρα.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες, και αφού συζητήσουν, προβληματιστούν και αποφασίσουν ποιον χαρακτήρα από αυτούς που είδαν θέλουν να ζωγραφίσουν, μας τον παρουσιάζουν στην ολομέλεια αιτιολογώντας την απόφασή τους.

Κριτική Αναπλαισίωση

Διάρκεια: 45'

Στόχος: Να οργανώσουν τα παιδιά τη γνώση για την κοινωνική ποικιλότητα και να τη μεταφέρουν με κριτικό τρόπο σε ένα νέο πλαίσιο.

Δραστηριότητα: Παιχνίδι ρόλων με γυναίκες της πόλης και του χωριού.

Διαδικασία: Κάθε ομάδα έχει μπροστά της ένα σακούλι γεμάτο με φράσεις που χρησιμοποίησαν και θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν οι χαρακτήρες. Κάθε παιδί τραβάει στην τύχη μια φράση και αφού τη διαβάσουν όλα μαζί τα παιδιά, πρέπει να την ταξινομήσουν στον αντίστοιχο πίνακα (γυναίκα του χωριού/ γυναίκα της πόλης). Στη συνέχεια, ζητάμε από τα παιδιά να παρουσιάσουν στην ολομέλεια κατά ομάδες, μια γυναίκα της πόλης και μια γυναίκα του χωριού όπως τις φαντάζονται στην πραγματικότητα.

19^η ενότητα

Προστάδιο

Διάρκεια: 20'

Στόχος: Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με διαφορετικούς τρόπους ομιλίας από άτομα με διαφορετικά κοινωνικά χαρακτηριστικά (κοινωνική τάξη, γεωγραφική προέλευση) και να διαπιστώσουν πώς αναπαρίσταται στην τηλεόραση 'η γυναίκα της πόλης' και η 'γυναίκα του χωριού'.

Δραστηριότητα: Προβάλλουμε στα παιδιά φωτογραφίες με γυναίκες που έχουν διαφορετικά κοινωνικά χαρακτηριστικά (π.χ. γυναίκα του χωριού-κάνει αγροτικές δουλειές, γυναίκα της πόλης –υψηλή κοινωνική τάξη, γυναίκα-μητέρα στην πόλη, γυναίκα-μητέρα στο χωριό, γυναίκα-υπάλληλος γραφείου, γυναίκα-νοικοκυρά) και τους βάζουμε να ακούσουν αντιπροσωπευτικές εκφράσεις της κάθε γυναίκας.

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση με τα παιδιά σε ολομέλεια. Οι ερωτήσεις που θα γίνουν στα παιδιά θα είναι οι εξής:

- 1) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο ομιλίας των γυναικών;
- 2) Τι επάγγελμα/ασχολία κάνουν αυτές οι γυναίκες;
- 3) Μήπως η μητέρα σας κάνει κάποιο από αυτά τα επαγγέλματα/ασχολίες;
- 4) Εσείς έχετε ακούσει κάποια γυναίκα να μιλάει όπως αυτές;
- 5) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στο ντύσιμό τους;
- 6) Εσείς σαν ποια θα προτιμούσατε να μιλάτε; Γιατί;
- 7) Θα μπορούσατε να έχετε κάποια φίλη από αυτές; Γιατί;

Κύρια Δραστηριότητα

Διάρκεια: 70'

Στόχοι: Να κατανοήσουν τα παιδιά την τηλεοπτική αναπαράσταση της 'γυναίκας από την πόλη' εν. 'γυναίκας από το χωριό', ότι αφορά μια εικόνα στερεοτυπική και σύνθετη που συνδέεται με φύλο/έμφυλη ταυτότητα και κοινωνική τάξη, εκτός από τη γεωγραφική προέλευση, και πως τονίζονται περισσότερο οι διαφορές από τις ομοιότητες που μπορεί ενδεχομένως να έχουν.

Δραστηριότητα 1: Προβολή βίντεο *Παρά Πέντε*:

- <http://www.youtube.com/watch?v=5yJsFb5L94Q> (επεισόδιο: 1, 5:37-7:30, 21:49-24:11, 37:24-38:03).

Διαδικασία: Συζήτηση στην ολομέλεια με τις παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Πώς σας φάνηκε αυτό που παρακολουθήσαμε; Σας άρεσε;
- 2) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο που μιλάει η Μαριλένα σε σχέση με τη Ζουμπουλιά;
- 3) Παρατηρήσατε κάποια προβλήματα επικοινωνίας; Για ποιο λόγο συνέβησαν;
- 4) Παρατηρήσατε διαφορές στο τρόπο ντυσίματος της Μαριλένας και της Ζουμπουλιάς;
- 5) Πώς παρουσιάζεται η Μαριλένα και πώς η Ζουμπουλιά;

- 6) Γιατί η Μαριλένα θέλει να αλλάξει το όνομα της Ζουμπουλίας; Γιατί πιστεύετε ότι το έκανε αυτό;
- 7) Έχετε παρατηρήσει γυναίκες που ζουν στην πόλη να μιλούν όπως η Μαριλένα;
- 8) Έχετε ακούσει κάποιον να μιλάει σαν τη Ζουμπουλία;
- 9) Έχετε παρατηρήσει αν όλες οι γυναίκες του χωριού μιλούν όπως η Ζουμπουλία του σήριαλ;
- 10) Θα μπορούσατε να έχετε ένα φίλο που να μιλάει όπως η Ζουμπουλία; Γιατί;
- 11) Θα μπορούσατε να έχετε ένα φίλο που να μιλάει όπως η Μαριλένα; Γιατί;
- 12) Θα μπορούσαν οι γυναίκες του χωριού και της πόλης να είναι αλλιώς; Είναι τόσο διαφορετικές μεταξύ τους στην πραγματικότητα;

Δραστηριότητα 2: Καταγραφή των θετικών και αρνητικών στοιχείων των χαρακτήρων.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες, και αφού συζητήσουν, προβληματιστούν και αποφασίσουν, καταγράφουν τα θετικά και τα αρνητικά στοιχεία του κάθε χαρακτήρα. Στη συνέχεια, μας τα παρουσιάζουν στην ολομέλεια και ακολουθεί συζήτηση.

Κριτική Αναπλαισίωση

Διάρκεια: 45'

Στόχος: Να οργανώσουν τα παιδιά τη γνώση για την κοινωνική ποικιλότητα και να τη μεταφέρουν με κριτικό τρόπο σε ένα νέο πλαίσιο.

Δραστηριότητα: Παιχνίδι κρυμμένου θησαυρού.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και για να βρουν το θησαυρό πρέπει πρώτα να ακολουθήσουν τα στοιχεία. Κάθε στοιχείο που συναντούν είναι μια φράση που ανήκει είτε σε 'γυναίκα πόλης' είτε σε 'γυναίκα του χωριού'. Κάθε φορά που κάποιο παιδί βρίσκει ένα στοιχείο-φράση, το διαβάζει δυνατά και όλα μαζί τα παιδιά πρέπει να μαντέψουν ποιος ήρωας είπε τη συγκεκριμένη φράση. Αφού βρουν όλα τα στοιχεία-φράσεις και τα ταξινομήσουν σωστά, για να αποκαλυφθεί ο κρυμμένος θησαυρός, ο νικητής θα πρέπει να μας παρουσιάσει μια γυναίκα του χωριού ή μια γυναίκα της πόλης όπως ο ίδιος τη φαντάζεται.

Μαθαίνουμε για τις γλωσσικές διαφορές: Άνδρες, γυναίκες και κοινωνικές τάξεις

20^η ενότητα

Προσάδιο

Διάρκεια: 20'

Στόχος: Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με τρόπους ομιλίας ατόμων διαφορετικής κοινωνικής προέλευσης και κοινωνικού φύλου, ώστε να διαπιστώσουν τις διαφορές που παρουσιάζει η ομιλία και η γενικότερη παρουσίαση των ατόμων που ανήκουν σε διαφορετικές κοινωνικές τάξεις, καθώς και τις έμφυλες διαφορές που αναδύονται στην τηλεοπτική τους αναπαράσταση.

Δραστηριότητα: Προβολή αποσπάσματος βίντεο από την τηλεοπτική σειρά *Ταύρος με Τοξότη*:

- <https://www.youtube.com/watch?v=dx6YGQ0Z2KU> (επεισόδιο 6, 7.36-9.48)

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια. Τίθενται στα παιδιά οι παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Πώς σας φάνηκε αυτό που παρακολουθήσαμε; Σας άρεσε;
- 2) Παρατηρήσατε κάποια διαφορά στον τρόπο ομιλίας της Ξένιας και του Γιώργου; Πού πιστεύετε πως οφείλεται αυτή η διαφορά;
- 3) Έχει διαφορά το ντύσιμο/ εξωτερική εμφάνιση του Γιώργου και της Ξένιας;
- 4) Πώς συμπεριφέρεται ο Γιώργος και πώς η Ξένια;
- 5) Η όλη παρουσίαση του Γιώργου και της Ξένιας κάνει εμφανή τη διαφορά των κοινωνικών τάξεων ανάμεσα στα δύο φύλα;
- 6) Εσείς ποιον από τους δύο χαρακτήρες συμπαθείτε περισσότερο; Γιατί;
- 7) Ποιον από τους δύο χαρακτήρες θα επιλέγατε για φίλο; Γιατί;

Κύρια Δραστηριότητα

Διάρκεια: 70'

Στόχος: Να διαπιστώσουν τα παιδιά τη στερεοτυπική τηλεοπτική αναπαράσταση ατόμων διαφορετικών κοινωνικών φύλων και διαφορετικής κοινωνικής προέλευσης, καθώς και το γεγονός πως υπερτονίζονται περισσότερο οι διαφορές παρά οι ομοιότητες που ενδέχεται να έχουν.

Δραστηριότητα 1^η: Προβολή αποσπάσματος βίντεο από την τηλεοπτική σειρά *Λαβ Σόρρυ*:

- <https://www.youtube.com/watch?v=j1HD1LdyCXU> (2.04-8.07).

Διαδικασία: Γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια μετά την προβολή του παραπάνω βίντεο. Τίθενται στα παιδιά οι εξής ερωτήσεις:

- 1) Πώς σας φάνηκε αυτό που παρακολουθήσαμε; Σας άρεσε;

- 2) Παρατηρήσατε πώς μιλάει ο Σάκης, πώς η Λίλη και πώς η Πηνελόπη; Ποιες διαφορές παρουσιάζει ο τρόπος ομιλίας τους; Για ποιον λόγο πιστεύετε ότι υπάρχουν αυτές οι διαφορές (φύλο, κοινωνική τάξη);
- 3) Πώς συμπεριφέρεται η Λίλη, πώς η Πηνελόπη και πώς ο Σάκης; Ποιες διαφορές παρατηρείτε;
- 4) Ποιος είναι ο τρόπος ζωής και ποια τα ενδιαφέροντα που έχει ο Σάκης και ποιος ο τρόπος ζωής και τα ενδιαφέροντα της Λίλης; Για ποιον λόγο διαφέρουν;
- 5) Γιατί η Πηνελόπη επιπλήττει τη Λίλη και γιατί επιπλήττει τον Σάκη; Ποια εικόνα δημιουργείται;
- 6) Για ποιον λόγο πιστεύετε πως αντιδρά έντονα η Πηνελόπη στις εκφράσεις «δικιά μου» και «μανάρι μου» που χρησιμοποιεί ο Σάκης;
- 7) Πώς μιλάει η Λίλη με την Πηνελόπη και πώς με τον Σάκη; Για ποιον λόγο διαφοροποιεί τον τρόπο ομιλίας της;
- 8) Πιστεύετε πως η κοινωνική τάξη και το φύλο επηρεάζουν τον τρόπο ομιλίας των χαρακτήρων;
- 9) Πώς είναι ντυμένες οι δύο γυναίκες και πώς ο Σάκης;
- 10) Από ποια άλλα σημεία φαίνεται η διαφορά κοινωνικής τάξης των δύο χαρακτήρων; (π.χ. μορφωτικό επίπεδο, επαγγελματικός χώρος, ονόματα, μουστάκι Σάκη)
- 11) Με βάση τον τρόπο ομιλίας (π.χ. Σάκης: «να την βρούμε με πενιά», «δε γουστάρω», «να μου τη σπάει»/ Λίλη: «παρακαλώ πολύ», «δεσποινίς Πηνελόπη»/ Πηνελόπη: «θα παρακαλούσα να μην την απασχολήσετε πολύ») και τη συμπεριφορά ποια χαρακτηριστικά αποδίδονται στους χαρακτήρες διαφορετικού φύλου και διαφορετικής κοινωνικής προέλευσης; (π.χ. Λίλη: σοβαρή, ευγενική, καλόψυχη, Πηνελόπη: σνομπ, αυστηρή, αυταρχική, Σάκης: οξύθυμος, παρορμητικός, απαιτητικός, τρυφερός)
- 12) Εσείς ποιον χαρακτήρα συμπαθείτε περισσότερο; Για ποιον λόγο;
- 13) Έχετε ακούσει κάποιον άντρα λαϊκής τάξης να μιλάει όπως ο Σάκης;
- 14) Έχετε ακούσει κάποια γυναίκα ανώτερης τάξης να μιλάει όπως η Λίλη ή η Πηνελόπη;
- 15) Ποιον/ ποια θα επιλέγατε για φίλο/-η σας; Γιατί;
- 16) Σαν ποιον/ποια θα προτιμούσατε να μιλάτε; Γιατί;
- 17) Πιστεύετε ότι στην πραγματικότητα έτσι μιλούν και συμπεριφέρονται τα άτομα διαφορετικού φύλου και κοινωνικής τάξης;

Δραστηριότητα 2^η: Κατασκευή πορτρέτου αγαπημένου χαρακτήρα και καταγραφή λέξεων εκφράσεων που εκφέρουν τα δύο φύλα-οι δύο κοινωνικές τάξεις.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και, αφού συζητήσουν, προβληματιστούν και αποφασίσουν ποιον χαρακτήρα από αυτούς που είδαν θέλουν να ζωγραφίσουν, μας τον παρουσιάζουν στην ολομέλεια, αιτιολογώντας την απόφασή τους. Στη συνέχεια, γίνεται η καταγραφή λέξεων/ εκφράσεων που ειπώθηκαν από κάθε χαρακτήρα. (Στο νηπιαγωγείο, η καταγραφή γίνεται με τη βοήθεια του/ της εκπαιδευτικού).

Κριτική Αναπλαισίωση

Διάρκεια: 45'

Στόχος: Να οργανώσουν τα παιδιά τη γνώση για την κοινωνική ποικιλότητα λόγω φύλου και κοινωνικής προέλευσης και να τη μεταφέρουν με κριτικό τρόπο σε ένα νέο πλαίσιο.

Δραστηριότητα 1^η: Κριτική συζήτηση για τον τρόπο ομιλίας των δύο φύλων και κοινωνικών τάξεων.

Διαδικασία: Συζήτηση στην ολομέλεια, επισημαίνοντας τα συμπεράσματα της προηγούμενης μέρας. Αφού έχουμε καταλήξει ότι η Λίλη είναι μια χαμηλών τόνων, ευγενική και καλόψυχη γυναίκα ανώτερης κοινωνικής τάξης και η Πηνελόπη μια σνομπ, αυστηρή και αυταρχική γυναίκα ανώτερης κοινωνικής τάξης, καθώς και ότι ο Σάκης είναι ένας λαϊκός τύπος άνδρα, παρορμητικός, καλόκαρδος και απαιτητικός, θέτουμε στα παιδιά την παρακάτω ερώτηση;

Θα μπορούσε να είναι αλλιώς; Θα μπορούσε μια γυναίκα να μιλάει με διαφορετικό τρόπο από αυτόν που μιλάνε η Λίλη και η Πηνελόπη και ένας άντρας διαφορετικά από ό,τι ο Σάκης;

Δραστηριότητα 2^η: Προβολή αποσπάσματος από την τηλεοπτική σειρά *Η Νταντά*:

- <https://www.youtube.com/watch?v=805SNWq31Hw> (5.03-11.17).

Διαδικασία: Μετά την προβολή του αποσπάσματος, ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια με τις παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Πώς σας φάνηκε αυτό που παρακολουθήσαμε; Σας άρεσε;
- 2) Παρατηρήσατε πώς μιλάει η Μαίρη Παπαδάκη; Μιλάει όπως η Λίλη ή η Πηνελόπη; Για ποιον λόγο πιστεύετε;
- 3) Παρατηρήσατε πώς μιλάει ο Άρης Μπακόπουλος; Μιλάει όπως ο Σάκης; Για ποιον λόγο πιστεύετε;
- 4) Πιστεύετε πως η διαφορά κοινωνικής τάξης επηρεάζει τον τρόπο ομιλίας των δύο φύλων; Αν ναι, γιατί; Αν όχι, γιατί;
- 5) Παρατηρήσατε κάποιο πρόβλημα στην επικοινωνία των χαρακτήρων;
- 6) Ποιες λέξεις δηλώνουν τη λαϊκή καταγωγή της Μαίρης; (π.χ. «τσουμπλέκια», «κλαμπατσιμπαλα», «καντίνα με βρώμικα»)
- 7) Η Μαίρη συμπεριφέρεται όπως η Λίλη ή η Πηνελόπη;
- 8) Ο Άρης συμπεριφέρεται όπως ο Σάκης;
- 9) Ποια χαρακτηριστικά αποδίδονται σε κάθε κοινωνική τάξη σε αυτήν την περίπτωση; (Μπακόπουλος: ευγενικός, σοβαρός/ Μαίρη: πρόσχαρη, αδιάκριτη, ελαφρόμυαλη)
- 10) Πιστεύετε πως οι γυναίκες λαϊκής τάξης στην πραγματικότητα μιλούν όπως η Μαίρη;
- 11) Πιστεύετε πως οι γυναίκες στην πραγματικότητα μιλούν όπως η Μαίρη ή όπως η Λίλη ή η Πηνελόπη;
- 12) Πιστεύετε πως οι άντρες ανώτερης κοινωνικής τάξης στην πραγματικότητα μιλούν όπως ο Μπακόπουλος;
- 13) Πιστεύετε πως οι άντρες γενικά μιλούν όπως ο Σάκης ή όπως ο Μπακόπουλος;

- 14) Εσείς έχετε ακούσει κάποια γυναίκα λαϊκής τάξης να μιλάει όπως η Μαίρη;
- 15) Εσείς έχετε ακούσει κάποιον άντρα ανώτερης κοινωνικής τάξης να μιλάει όπως ο Μπακόπουλος;
- 16) Ποιον χαρακτήρα συμπαθείτε περισσότερο;
- 17) Εσείς όπως ποιος ήρωας θα προτιμούσατε να μιλάτε;

Δραστηριότητα 3^η: Αντιστοίχιση λέξεων / εκφράσεων και υπόδηση ρόλων.

Διαδικασία: Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και διανέμουμε καταγεγραμμένες λέξεις/ εκφράσεις που χρησιμοποίησαν η Μαίρη και ο Άρης. (Η ανάγνωση των λέξεων/ εκφράσεων στο νηπιαγωγείο γίνεται από τον/ την εκπαιδευτικό). Ζητάμε, στη συνέχεια, από τα παιδιά να αντιστοιχίσουν τις λέξεις/ εκφράσεις με τον χαρακτήρα. Έπειτα, τους ζητάμε να δημιουργήσουν δύο σκετσάκια. Στο πρώτο, ένας υδραυλικός επισκέπτεται μια κυρία της ανώτερης τάξης, για να της επισκευάσει τον θερμοσίφωνα. Τα παιδιά καλούνται να επιλέξουν τον τρόπο ομιλίας των χαρακτήρων. (Μπορούν να χρησιμοποιήσουν εκφράσεις και από την προηγούμενη δραστηριότητα). Στο δεύτερο σκετσάκι, ένας γιατρός συναντά στο δρόμο μία ξαδέλφη του κομμώτρια και συζητούν για ένα καθημερινό θέμα (π.χ. για την πρόοδο των παιδιών τους στο σχολείο). Στόχος της δραστηριότητας είναι να δείξουν μέσα από τα σκετσάκια τα παιδιά πως η κάθε κοινωνική τάξη και το κάθε φύλο μπορούν να προσαρμόσουν τον τρόπο ομιλίας τους ανάλογα με την επικοινωνιακή περίσταση και πως υπάρχουν περισσότερες ομοιότητες παρά διαφορές μεταξύ των διαφορετικών κοινωνικών φύλων και τάξεων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Cope, B., Kalantzis, M. (επιμ.) (2000). *Multiliteracies. Literacy meaning and the design of social futures*. London: Routledge.
- Γρίβα, Ε., Σέμογλου, Κ. (2013). *Ξένη γλώσσα και παιχνίδι. Κινητικές δραστηριότητες δημιουργικής έκφρασης στην πρωτοσχολική εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης Α.Ε.
- Dornyei, Z. (2001). New themes and approaches in second language motivation research. *Annual Review of Applied Linguistics* 21, 43-59.
- Jacobs, J.W. (1988). Euripides Media: A psychodynamic model of severe divorce pathology. *American Journal of Psychotherapy* 42(2), 308-319.
- Kalantzis, M., Cope, B. (2008). Language education and multiliteracies. Στο S.May & N.H. Hornberger (επιμ.), *Encyclopedia of Language and Education* 1, 195-221. Springer Science & Business Media LCC.
- Kalantzis, M., Cope, B. (2009). The teacher as a designer: Pedagogy in the New Media Age. *Annual Conference of the Pedagogical Institute of Greece*, Ioannina.
- Kalantzis M., Cope B. (2001). Πολυγραμματισμοί, Στο Α-Φ Χρηστίδης (επιμ. σε συνεργασία με τη Μ. Θεοδωροπούλου). *Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός για τη Γλώσσα*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 214-216.
- McDonough, J., Shaw, C. (1993). *Materials and methods in ELT*. Oxford: Blackwell.
- Porter Ladousse, G. (1987). *Role play*. Oxford: Oxford University Press.
- Van den Branden, K. (2006). *Task-based language teaching: From theory to practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Willis, D., Willis, J. (2007). *Doing task-based teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Willis, J. (1996). *A framework for task-based learning*. London: Longman